

Navike učenja maturanata privatnih srednjih škola

Pavić, Iva

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:246639>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-21**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za pedagogiju

Navike učenja maturanata privatnih srednjih škola

Diplomski rad

Iva Pavić

Mentor: dr. sc. Ivan Markić

Zagreb, 2024.

Sadržaj

1.	Sažetak	3
2.	Abstract	4
3.	Uvod.....	5
4.	Pluralizam u odgoju i obrazovanju	7
5.	Privatno školstvo	9
5.1.	Počeci privatizacije školstva u Hrvatskoj.....	10
5.2.	Vrste privatnih odgojno-obrazovnih ustanova.....	11
5.3.	Privatne gimnazije	12
6.	Opterećenje srednjoškolaca	14
6.1.	Opterećenje maturanata.....	14
7.	Uspješno učenje	16
8.	Vanjski čimbenici.....	16
9.	Unutarnji čimbenici	17
10.	Navike učenja	19
10.1.	Načini učenja	20
10.2.	Radne navike	20
11.	Metodologija empirijskog istraživanja.....	23
11.1.	Predmet i cilj istraživanja	24
11.2.	Hipoteze istraživanja.....	24
11.3.	Uzorak.....	25
11.4.	Postupci i instrumenti.....	25
11.5.	Način provođenja istraživanja	25
12.	Obrada podataka, analiza rezultata te verifikacija hipoteza	26
12.1.	Razvijenost radnih navika	28
12.2.	Razlike u radnim navikama obzirom na spol	33
12.3.	Korištenje načina učenja	34
12.4.	Razlike u načinima učenja obzirom na spol.....	41
12.5.	Opterećenost školskim obavezama	42
13.	Zaključak.....	44
14.	Literatura	46
15.	Prilozi	51
15.1.	Anketni upitnik	51
15.2.	Informativni mail za stručne suradnike privatnih gimnazija.....	55

Navike učenja maturanata privatnih gimnazija

1. Sažetak

Učenje je jedna od najvažnijih životnih aktivnosti. Učenje se treba poticati od najranije dobi, samim time, razvijanje navika učenja važno je poticati od djetinjstva. Što su razvijenije navike učenja, radne navike i načini učenja (tehlike i metode učenja), učenje će biti uspješnije. Razvijene navike učenja, posebice su bitne za maturante gimnazija. Maturanti gimnazija su opterećeni školskim obvezama, pripremanjem i pisanjem državne mature te izborom i upisom fakulteta. Maturanti privatnih gimnazija imaju nešto drugačije iskustvo i uvjete od maturanata u javnim gimnazijama. Privatne gimnazije nude: individualizirani način rada, širok izbor izvannastavnih aktivnosti, brojne izlete i putovanja na kojima se može učiti iz „prve ruke“...itd. Međutim, privatne gimnazije su jedne od najskupljih privatnih odgojno-obrazovnih ustanova u Republici Hrvatskoj, što ograničava učenike čiji roditelji nemaju financijskih sredstava za platiti, da ih pohađaju. Ovo istraživanje je potaknuo osobni interes za ovu temu te želja za unapređenjem privatnog školstva u Republici Hrvatskoj. Cilj istraživanja bio je ispitati navike učenja maturanata privatnih gimnazija. U istraživanju je sudjelovao 101 maturant privatne gimnazije u Gradu Zagrebu. Analizom prikupljenih podataka, došlo se do zaključka da maturanti privatnih gimnazija nemaju razvijene radne navike te da se radne navike maturanata razlikuju s obzirom na spol. Također, zaključeno je da maturanti privatnih gimnazija koriste načine učenja pri učenju. Načini učenja koji su navedeni i ispitani u istraživanju su misaoni obrazac, tehnika pisanja izvoda i mnemotehnike. Načini učenja maturanata se ne razlikuju s obzirom na spol. Isto tako, utvrđeno je da maturanti privatnih gimnazija iskazuju doživljaj opterećenosti školskim obvezama.

Ključne riječi: *pluralizam, privatne gimnazije, maturanti privatnih gimnazija, navike učenja, radne navike, tehlike učenja, metode učenja.*

Study habits of graduates of private high schools

2. Abstract

Learning is one of the most important activities in life. Just as learning is important from an early age, it is important to develop learning habits from childhood. The more developed study habits, work habits and learning methods (learning techniques and methods), the more successful the learning will be. Developed study habits are especially important for high school graduates. Grammar school graduates are burdened with school obligations, preparing and writing the state matriculation exam, and choosing and enrolling in colleges. Graduates of private gymnasiums have slightly different experience and conditions than graduates of public gymnasiums. Private high schools offer: an individualized way of working, a wide selection of extracurricular activities, numerous excursions and trips where you can learn "first hand"...etc. However, private gymnasiums are one of the most expensive educational institutions in the Republic of Croatia, which limits students whose parents do not have the financial means to pay to attend them. This research was motivated by a personal interest in this topic and a desire to improve private education in the Republic of Croatia. The aim of the research was to examine the study habits of graduates of private high schools. 101 graduates of a private high school in the City of Zagreb participated in the research. By analyzing the collected data, it was concluded that graduates of private high schools do not have developed work habits and that the work habits of graduates differ with regard to gender. Also, it was concluded that graduates of private gymnasiums use learning methods while studying. Ways of learning that are listed and examined in the research are thought pattern, extract writing technique and mnemonics. The learning methods of high school graduates do not differ with regard to gender. Likewise, it was established that graduates of private high schools are burdened with school obligations.

Keywords: *pluralism, private gymnasiums, graduates of private gymnasiums, study habits, work habits, study techniques, study methods.*

3. Uvod

U suvremenom društvu, sve se češće u odgoju i obrazovanju spominju individualnost te različitost svakog pojedinog učenika te se pokušavaju ispuniti potencijali svakog pojedinog djeteta. Stoga je važno da država nudi različitost u izboru odgojno-obrazovnih ustanova, odnosno pluralizam u odgoju i obrazovanju. Prema Matijeviću (2011), pluralizam u odgoju i obrazovanju, odnosno pedagoški pluralizam, označava postojanje različitih pedagogija u privatnim i državnim školama. „Pluralizam u obrazovanju već dugi niz godina predstavlja značajnu temu unutar znanstveno-teorijskih radova, istraživačkih studija i stručnih rasprava, a često se javlja i kao sastavni element službenih dokumenata kojima se u praksu implementiraju određena reformska rješenja u području obrazovanja“ (Spasenović, Vujisić Živković, 2017, str. 1). „Zapravo, pedagoški gledano, krajnji bi ideal mogla biti autonomna škola u kojoj u metodički i pedagoški temelj roditelji i učitelji mogu stalno unositi inovacije. Za razliku od postojeće konfekcijske državne škole u kojoj je sve ili gotovo sve propisano od državnih prosvjetnih organa, u takvoj školi učitelji i roditelji mogu stalno uvoditi metodičke i pedagoške inovacije“ (Matijević, 2001, str. 15). Takvim školama se smatraju alternativne i privatne škole. Alternativne škole su sve one škole koje nije osnovala država (udruženja roditelja i učitelja, vjerske organizacije...). Privatne škole mogu osnivati grupe građana ili pojedinci, ali one ne moraju biti različite od državne škole po programu rada ili metodama koje se koriste, one su alternativne u smislu osnivača. (Matijević, 2011).

Republika Hrvatska je posebice zanimljiva za proučavanje pedagoškog pluralizma, a samim time i privatnih škola. Matijević (2011), napominje da su se na ovim prostorima dičili jedinstvenom osnovnom školom, od 1958. do 1990., dok je u ostatku Europe implementiran školski i pedagoški pluralizam. „Nakon pedeset godina školske i pedagoške konfekcije teško je na ovim prostorima razumjeti i samo značenje pojmova koji se koriste, a kamoli školsku praksu koja bi bila obilježena školskim i pedagoškim pluralizmom“ (Matijević, 2011, str. 11). Početak razvoja pedagoškog pluralizma, odnosno pluralizma u odgoju i obrazovanju, je osamostaljenje Republike Hrvatske, što je bilo tek prije tridesetak godina. Hrvatska još uvijek ima puno mjesta za napredak, što se može vidjeti po broju privatnih škola i broju djece koja ih pohađaju. Podaci Ministarstva znanosti i obrazovanja u Republici Hrvatskoj pokazuju da je trenutno 952 osnovnih škola (ne brojeći 1135 područnih osnovnih škola) te 399 srednjih škola. Trenutno ima 27 privatnih škola u Republici Hrvatskoj, a od toga je 5 osnovnih škola i 22 srednje. Budući da je broj privatnih škola ograničen, odnosno mali, a posebice osnovnih škola, ovo istraživanje će se usmjeriti na privatne srednje škole, odnosno privatne gimnazije (Ministarstvo znanosti i

obrazovanja, 2024, e-rudnik). Privatnih gimnazija ima više od privatnih strukovnih srednjih škola, samo u Gradu Zagrebu ih je 11 (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2024, e-rudnik).

Srednjoškolsko razdoblje je vrlo zahtjevno za učenike, posebice zbog adolescencije. „Adolescencija predstavlja razdoblje u kojem djetinjstvo zamjenjuje odrasla dob te se javljaju psihičke promjene zbog hormonalnog djelovanja. Osim toga, često postoji raskorak između tjelesnog, intelektualnog i socijalnog sazrijevanja“ (Štimac, 2012). Učenici uz psihološke promjene, moraju paziti i na ocjene i školski uspjeh. Škola i školski problemi navode se kao najvažniji i najčešći izvor stresa kod adolescenata (Chandra, Batada, 2006, prema Swanson, 2007, prema Kozjak Mikić, 2011). Osobito kompleksno je učenicima gimnazija koji su u završnom razredu srednje škole. Maturanti, gimnazijalci, uz sve navedene promjene i obaveze pripremaju državnu maturu i/ili prijamne ispite za željene fakultete. Kako bi se upisali na željeni studij, tijekom života trebaju znati uspješno učiti. Prema Marentič Požarnik (1976), čimbenici uspješnog učenja se dijele na vanjske, odnosno fizičke i društvene te na unutarnje, odnosno fiziološke i psihološke. Psihološki čimbenici su; mentalne sposobnosti, kognitivni stilovi, kognitivna struktura, osobno-emocionalne osobitosti, motivacija za učenje i navike, vještine i metode učenja. „Navike olakšavaju prilagođavanje i doprinose da se aktivnost izvodi na ekonomičan način. Odgovor ili vrsta ponašanja toliko se često na određeni način ponavljaju, dok se ne postigne njihovo automatsko aktiviranje“ (Jovanović-Ilić, 1977, str. 66). „Navike učenja sadrže sve one aktivnosti koje olakšavaju proces učenja te mu omogućuju nesmetano i racionalno odvijanje“ (Lebar, 2015, prema Plevnik, 2022, str. 4). „To je vještina o kojoj ovisi koliko ćemo biti uspješni u obrazovanju, koji ćemo stupanj obrazovanja postići te kakve ćemo radne navike i odnos prema radu razviti kasnije u životu. S tim je povezan naš napredak i razvoj u životu“ (Zorec, 2023, str.1). Nadalje, odrednice navika učenja su: radne navike te tehnike i metode učenja (Marentič Požarnik, 1969). Radne navike se razvijaju zadavanjem radnih obveza/zadataka koje se kontinuirano ispunjavaju i rješavaju. Kako bi se pravilo razvile potrebna je poticajna okolina (Rakaš Drljan, Mašić, 2013). Pod pojmom tehnike učenja podrazumijevaju se; radno mjesto, plan rada, planiranje i korištenje vremena, povezivanje gradiva iz različitih predmeta, otkrivanje glavnih ideja i podataka iz teksta, sastavljanje rezimea pročitaneog teksta...itd. (Opačić, Mirkov, 1997). Dok su metode učenja postupci kojima stječemo znanje (Plevnik, 2022), poput mnemotehnika i misaonog obrasca (Zorec, 2023).

4. Pluralizam u odgoju i obrazovanju

„Pluralizam sam po sebi označava dualnost, odnosno različitost. Pluralizam u odgoju i obrazovanju obuhvaća pedagoški, školski te politički pluralizam, a oni su međusobno povezani procesi“ (Milutinovic, Zukovic, 2013, str. 260). Pedagoški pluralizam obuhvaća sve aktivnosti koje podrazumijevaju organiziranje nastavnog procesa u odgojno-obrazovnim ustanovama, uključujući i upotrebu različitih izvornih koncepcija reformne pedagogije, kao što su na primjer, Montessori ili Freinet pedagogija. Pluralizmom školstva obuhvaćaju se organizacijska i politička rješenja u odgojno-obrazovnom sustavu, koja nastoje učinkovito doprinijeti reformama u demokratskom društvu (Krbec, 1999). „Školski je pluralizam drugačiji od pedagoškog iako su, naravno, međusobno povezani te on polazi od osnivača škola, kao što su građani, političke ili građanske udruge, vjerske ustanove i slično, u određenoj državi te se prema tome, dakako, i razlikuju. Ono podrazumijeva posebnost, samostalnost škola i ravnopravno egzistiranje školskih zamisli“ (Matijević, 1994, prema Ujčić, 2016, str. 3). Školski pluralizam sam po sebi implicira rad različitih škola, odnosno, državnih, privatnih i alternativnih škola. Politički pluralizam obuhvaća i školski i pedagoški pluralizam, zato što se oba spomenuta pojma ne bi uspjela odvijati bez političkog. Nadalje, država mora omogućiti različitim osnivačima škola djelovanje u državi, posebice ako su u pitanju provođenje različite pedagogije u školama. Jedan od razloga tomu jest, što javne škole moraju raditi po planu i programu, propisanom od države, dok škole koje su zasnovane od fizičkih osoba, to ne moraju (Matijević, 2011). To implicira da se politički pluralizam nužno odražava na ključne elemente školskog sustava. Shodno tome, politički pluralizam se pretežno pojavljuje u visoko razvijenim zemljama, iako se pojavljuje i u tranzicijskim zemljama ali slabije. Također, je uz pluralizam u odgoju i obrazovanju važno istaknuti decentralizaciju koja pokreće, odnosno dovodi do školske samostalnosti dok centralizacija označava nešto sasvim suprotno (Ujčić, 2016). „Decentralizacija ili prenošenje političke moći i utjecaja od središnje vlasti prema nižim razinama“... „bi trebala osposobiti jedinice lokalne samouprave i učiniti ih odgovornima za razvoj tog sustava te ujedno osigurati samostalnost i osnažiti autonomiju školske ustanove kako bi se oslobodili njezini kreativni potencijali“ (Ljubić, 2000, str.457). Florestal i Cooper, (1997.), dijele decentralizaciju na tri tipična oblika: dekoncentraciju, delegiranje i devoluciju. „Dekoncentracija je predaja dijela upravne vlasti ili odgovornosti nižim razinama unutar središnjih ministarstava ili agencija uprave“ (Florestal i Cooper, 1997, str. 2). Odnosno, regionalne i lokalne vlasti djeluju samo kao produžena ruka državne prosvjetne vlasti. Delegiranje je proces u kojem se prenose ovlasti i odgovornosti za izvršavanje određenih poslova s više na nižu hijerarhijsku razinu. Nadalje, ovlasti nisu trajne naravi pa mogu biti

poništene u bilo kojem trenutku (Pejić, Buntak, 2012). Devolucija je trajni prijenos ovlasti i odgovornosti sa državne na lokalnu razinu. Devolucija se zato smatra najpotpunijim oblikom decentralizacije (Rado, 2010). Odnosno, škole same mogu odlučivati bez traženja dopuštenja od viših prosvjetnih tijela. Škola se, procesima decentralizacije i privatizacije, organizacijski i didaktički prilagođava suvremenim zahtjevima. Nadalje, privatnim odgojno-obrazovnim ustanovama, kvalitativno se povećava raznolikost organizacijskih rješenja, koji predstavljaju komplementarne procese usmjerene prema zajedničkom cilju, a to su raznovrsnost i sloboda odgoja i obrazovanja. (Krbec, 1999) Isto tako, Europski forum za slobodu u obrazovanju (European Forum for Freedom in Education) naglašava da su elementi, slobodnog i otvorenog obrazovnog sustava koji uključuje pluralizam školstva, progresivnost u razvoju školskih modela i inovativnost u politici obrazovanja. Osim toga, ističe slobodu obrazovanja, odnosno pravo na nju i temeljne postavke zakona koji reguliraju obrazovnu djelatnost, a iz kojih nastaju materijalni uvjeti njezinog vršenja te pravo na obrazovanje i osobni razvoj.

Na području Republike Hrvatske, u prvoj polovici 20. stoljeća, osnovan je pokret reformne pedagogije koji je iziskivao posve drugačiji pristup odgoju i obrazovanju, za razliku od zatvorenog i krutog pristupa, koji mu je prethodio. S novim pokretom, pojavljuju se politički, školski i pedagoški pluralizam u odgoju i obrazovanju, koji dovode do osnivanja privatnih škola (Vrcelj, 2000). Odnosno, 20. stoljeće se smatra početkom razvoja pluralizma u odgoju i obrazovanju zbog kontinuiranog širenja demokratizacije odgoja i obrazovanja (Milutinović, Zuković, 2013), premda su...“ i prije uvođenja demokratskog pluralizma kao političkog sustava na području Hrvatske organizirani seminari za učitelje i studente te projekti za unutarnju reformu osnovne škole. Glavne ideje su bile stvaranje uvjeta za didaktičke i metodičke promjene po uzoru na pedagoške koncepcije koje su dominirale u obaveznim školama zemalja Europe“ (Matijević, 2010, str. 1). Druga polovica 20. stoljeća dovodi do stagnacije razvoja pluralizma u odgoju i obrazovanju na području Republike Hrvatske. Smatra se da je u ostalim dijelovima Europe nastavljen razvoj pedagoškog pluralizma, dok je na ovom području djelovala jedinstvena osnovna škola koja je bila jednaka za sve države bivše Jugoslavije. Ponovni razvoj pluralizma se nastavlja osamostaljenjem Republike Hrvatske (Matijević, 2011). Ako je osamostaljenje Republike Hrvatske bio početak razvoja pluralizma na ovom području, Hrvatska je tek tridesetak godina u procesu pluralizacije odgoja i obrazovanja. Nadalje, to je vrlo kratak period za donošenje velikih promjena u sustav odgoja i obrazovanja poput Hrvatskog.

Hrvatska, koja se smatra tranzicijskom zemljom, tek je na počecima razvoja pluralizma u odgoju i obrazovanju (Ujčić, 2016), stoga je početak rada inovacijskih škola u sklopu

eksperimentalnih programa označio razvoj pluralizma u javnom školstvu. Također je nakon osnivanja prve privatne osnovne škole “Juraj Dobrila” u Puli i prve privatne srednje škole, Srednje ekonomske škole “BIG” u Splitu 1993. godine slijedio intenzivniji razvoj pluralizma, ali i privatizacije u hrvatskom školstvu (Krbec, 1999). Zato se razvoj pluralizma u odgoju i obrazovanju može povezati i s privatnim školstvom u državi, odnosno, s brojem privatnih škola i a načinom financiranja privatnih škola.

5. Privatno školstvo

Vrcelj (2000), navodi da privatno školstvo ne pripada sistemu državnog školstva. “Privatno obrazovanje je izraz koji se često koristi za kontrast s obrazovanjem u javnom sektoru. Međutim, privatno obrazovanje pokriva niz vrlo različitih situacija. Prema najčešćoj definiciji, svaki oblik obrazovanja koji su osnovali i u cijelosti organizirali pojedinci ili nevladina tijela (udruge privatnog prava) smatra se privatnim sektorom. Unutar ovog sektora postoji razlika između privatnog obrazovanja u strogom smislu i privatnog obrazovanja uz potporu. Dok privatno obrazovanje u strogom smislu u potpunosti financiraju osobe ili nevladina tijela (udruge privatnog prava), privatno obrazovanje financirano bespovratnim sredstvima financira javna tijela. Ovo financiranje može, ali i ne mora biti značajno i može pokriti različite vrste izdataka. Ovisno o zemlji, bilo koja vrsta privatnog obrazovanja može biti podvrgnuta određenim oblicima državne kontrole“ (Eurydice, 2000).

„Osnovna škola, srednja škola i učenički dom osnivaju se aktom o osnivanju koji donosi osnivač sukladno odredbama Zakona o ustanovama i Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Osnivač školske ustanove podnosi Ministarstvu znanosti i obrazovanja zahtjev radi dobivanja rješenja kojim se ocjenjuje da je osnivački akt sukladan zakonu“ (e-Građanin). Ministarstvo znanosti i obrazovanja nadzire osnivanje privatnih škola u Republici Hrvatskoj (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023). Prije početka rada, privatne škole moraju dobiti odobrenje Ministarstva znanosti i obrazovanja. Ovo uključuje pregled dokumentacije i provjeru usklađenosti sa zakonskim propisima.

Zakonima, koji propisuju obrazovne standarde, su određeni uvjeti za otvaranje privatnih škola. Time, sve obavezne privatne odgojno-obrazovne ustanove, moraju zadovoljiti minimalne uvjete. Zemlje Europske unije se razlikuju po propisima, ali, postoje zajednički standardi koji su postavljeni privatnim školama te su povezani s kvalifikacijama učitelja, prostorom u kojem se održava nastava te obrazovnim sadržajima i pedagoškim standardima (Rajić, 2008). U

Republici Hrvatskoj, privatne škole također moraju slijediti nacionalne odgojno-obrazovne standarde propisane od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. To uključuje kurikulum koji je usklađen s nacionalnim obrazovnim standardima, kao i ispunjavanje određenih zahtjeva za nastavni kadar, infrastrukturu i ostale obrazovne resurse. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, odnosno prosvjetna inspekcija, provodi redovite inspekcije i nadzor nad radom privatnih škola kako bi osiguralo da se obrazovni proces odvija u skladu sa zakonima i propisima (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023).

Kada govorimo o financiranju privatnih škola u Republici Hrvatskoj, one se financiraju od školarina koje plaćaju roditelji, ali i od raznih donatora. Država je pomagala siromašnijim obiteljima pri plaćanju visokih školarina, do 2009. godine. 2010. godine, država je djelomično počela financirati privatne alternativne osnovne škole (Montessori i Waldorf) (Ujčić, 2016). „Ako je osnivač škole druga pravna ili fizička osoba, osnivač je odgovoran za osiguravanje potrebnog financiranja plaća i naknada s doprinosima, ostalih rashoda za osoblje, materijalnih i financijskih rashoda škole i drugih potrebnih sredstava za rad škole“ (Eurdyice, 2023). S obzirom na to, da država više ne pomaže u financiranju privatnog školovanja siromašnijim obiteljima koje si to ne mogu priuštiti, privatne škole nisu dostupne svima, nego isključivo onima čiji to roditelji mogu financirati. Osim toga, u Hrvatskoj, u privatnim školama prevladavaju manji razredi te se prakticira individualni pristup svakom učeniku. Ponuda dopunske, dodatne ili izvannastavne aktivnosti je raznovrsnija, osobita pozornost posvećuje se osposobljavanju učenika za korištenje informatičke tehnologije, stranih jezika i bavljenje sportom (Matijević, 2001, prema Ujčić, 2016). Škola procjenjuje koje su učenikove jake strane i potencijali, te ga usmjerava prema aktivnostima koje ga zanimaju i potiču na usvajanje novih znanja i vještina. Individualni pristup, koji je gotovo nemoguće postići u javnim školama, u privatnim je dio svakodnevice.

5.1. Počeci privatizacije školstva u Hrvatskoj

Samim početkom privatnog školstva u Hrvatskoj smatra se osnivanje privatne tvrtke za pružanje obrazovnih usluga "Pitagora" u Puli (prema odredbama Zakona o samostalnom obavljanju privrednih djelatnosti), 1991. godine. Obrazovne usluge, koje su se nudile, su učenje osnovnoškolskih nastavnih sadržaja matematike i fizike. 340 učenika je tijekom trogodišnjeg rada tvrtke (1991.- 1994.), iskazalo nezanemariv napredak u znanjima matematike i fizike. Samim time, postignuća tvrtke, omogućila su pretvaranje "Pitagore" u prvu privatnu osnovnu

školu u Hrvatskoj "Juraj Dobrila". Privatna škola osnovana je u kolovozu 1993. i počela s radom u rujnu 1993. godine prema Rješenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske. Nedugo nakon toga, iste godine, osnovana je i prva privatna srednja škola, Srednja ekonomska škola "BIG" u Splitu. U školskoj godini, 1993./94., upisano je ukupno 112 učenika školske u 7 razrednih odjela. Broj privatnih škola povećava se već u školskoj godini 1994./95., kada privatne škole pohađa, 275 učenika u 15 razrednih odjela, od čega 73,1% u osnovnom i 26,9% u srednjem školstvu. U iduće tri školske godine, opet dolazi do rasta broja učenika u privatnim školama, u privatnim se školama obrazuje 696 učenika u 40 razrednih odjela. Do školske godine 1996./97., u Republici Hrvatskoj je zabilježeno djelovanje 23 privatnih škola s pravom javnosti, 5 ih je bilo osnovnih, a 18 srednjih privatnih škola. Vjerske zajednice su bile osnivači 10 privatnih škola, a fizičke osobe su bile osnivači ostalih 13 privatnih škola. Školske 1997/98. godine, zabilježeno je 940 učenika u 56 razrednih odjela (Krbec, 1999). 2001. godine, evidentirano je preko 200 učenika u privatnim srednjim školama, najčešće u privatnim strukovnim školama te privatnim gimnazijama (Ujčić, 2016). Prema podacima iz 2008., u Hrvatskoj je djelovalo jedanaest privatnih osnovnih škola, od kojih se u tri poučava prema alternativnom pedagoškom konceptu (Rajić, 2008). Također, je Zavod za statistiku (2021), objavio podatke, da je u školskoj 2020./21. godini 1071 učenik pohađao privatnu osnovnu školu. Podaci Ministarstva znanosti i obrazovanja u školskoj godini 2022./23., pokazuju da je bilo 2164 učenika u osnovnim i srednjim privatnim školama u Republici Hrvatskoj, od toga je bilo 1009 učenica i 1155 učenika u 142 razredna odjela. Broj učenika je rastao u 2023./24. školskoj godini, kada je upisano 2442 učenika u osnovne i srednje privatne škole, od toga je 1130 učenica te 1312 učenika u 156 razrednih odjela (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2024, e-rudnik).

5.2. Vrste privatnih odgojno-obrazovnih ustanova

Podjela privatnih odgojno-obrazovnih ustanova može biti s obzirom na način financiranja. Unutar privatnog...“ sektora razlikuju se privatni odgoj i obrazovanje u najužem smislu i odgoj i obrazovanje uz potporu države. Dok privatni odgoj i obrazovanje u najužem smislu u potpunosti financiraju pojedinci ili nedržavna tijela, odgoj i obrazovanje uz potporu države dobiva određenu financijsku pomoć (koja može i ne mora biti značajna) od državnih vlasti“ (Milutinovic, Zukovic, 2013, str. 257). Osim na podjelu, s obzirom na način financiranja, postoji i podjela na privatne osnovne škole, privatne srednje škole, privatni rani i predškolski odgoj i

obrazovanje, privatno obrazovanje nakon obveznog obrazovanja ili privatne ustanove koje se bave isključivo djecom s posebnim obrazovnim potrebama (Eurydice, 2000). Nadalje, srednje privatne škole se dijele na privatne srednje strukovne škole te na privatne gimnazije, a neke od 22 privatne srednje škole koje djeluju trenutno u Republici Hrvatskoj, imaju i strukovni i gimnazijski program. U Hrvatskoj djeluje 7 privatnih srednjih strukovnih škola, koje pohađa 782 učenika, dok privatnih gimnazija ima 17, a njih pohađa 1249 učenika (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2024, e-rudnik).

5.3. Privatne gimnazije

U Republici Hrvatskoj postoji 17 privatnih gimnazija, dok se samo u gradu Zagrebu nalazi 11 njih: Opća privatna gimnazija, Prva privatna gimnazija s pravom javnosti, Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića s pravom javnosti, Privatna klasična gimnazija s pravom javnosti, Privatna gimnazija i ekonomsko-informatička škola Futura s pravom javnosti, Privatna gimnazija i ekonomska škola Katarina Zrinski, Privatna gimnazija "Dr. Časl" s pravom javnosti, Privatna gimnazija i strukovna škola „Svijet“ s pravom javnosti, Privatna sportska i jezična gimnazija Franjo Bučar, Epoha privatna gimnazija s pravom javnosti, Privatna gimnazija i turističko-ugostiteljska škola Jure Kuprešak (Grad Zagreb, 2023). Osim već navedenih, u Hrvatskoj se nalazi još privatnih gimnazija, poput Privatne gimnazije u Zadru te Privatne jezične gimnazije „Pitagora“ u Splitu. Isto tako, postoje i katoličke gimnazije (Klasična gimnazija „Ruđer Bošković“, Salezijanska klasična gimnazija, Pazinski kolegij ...) Privatne osnovne škole su nešto jeftinije od privatnih srednjih škola, a to je posebice uočljivo kod privatnih gimnazija (Ujčić, 2016). Školarine u privatnim gimnazijama variraju. Cijena školarine u Općoj privatnoj gimnaziji (2024), iznosi 4.450,00 eura, dok u Privatnoj sportskoj i jezičnoj gimnaziji Franjo Bučar (2024), cijena školarine za školsku godinu iznosi čak 5.500,00 eura. Prema podacima Ministarstva znanosti i obrazovanja u 2023./24. školskoj godini je upisano ukupno 1249 učenika u privatne gimnazije, od toga je trenutno 265 maturanata (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2024, e-rudnik). Kao što je već spomenuto, privatne škole imaju kurikulum koji je propisan od strane države, a on uključuje obavezne dijelove kurikulumu koje imaju i javne škole, također, uz to mogu osmisliti i vlastiti kurikulum. Kurikulum privatnih škola mora biti odobren od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja. (Krbec, 1999). Kurikulum privatnih gimnazija može varirati ovisno o specifičnim ciljevima i filozofiji obrazovanja koje te škole slijede, kao i pravnim zahtjevima države. Međutim, općenito,

kurikulum privatnih gimnazija slijedi nacionalne kurikularne smjernice, ali ima i dodatne ili prilagođene predmete, aktivnosti ili naglaske (Ujčić, 2016). Privatne gimnazije imaju veću slobodu u kreiranju samog kurikuluma te priliku obogatiti kurikulum kreativnijim i poticajnijim sadržajima i aktivnostima od onih u javnim školama.

Ponuda izvannastavnih aktivnosti u privatnim gimnazijama obično je bogata i raznovrsna, prilagođena interesima i potrebama učenika. Ove aktivnosti često imaju za cilj poticanje razvoja različitih vještina, interesa i hobija kod učenika, kao i njihov društveni angažman i akademski napredak. Na primjer, Prva privatna gimnazija s pravom javnosti (2024), osim gimnazijskog programa, ima i jezični smjer. Učenici gimnazije redovito sudjeluju na najprestižnijoj međunarodnoj debatnoj konferenciji Harvard Model United Nations koja se održava u Bostonu, u SAD-u, a sudionici uče o zahtjevnosti međunarodnog pregovaranja i diplomacije, simulirajući rad Ujedinjenih naroda. Također, poklanjaju puno pažnje učenju stranih jezika. Opća privatna gimnazija (2024), nudi još veći izbor programa, osim općeg gimnazijskog programa imaju i klasični gimnazijski te jezični gimnazijski program (uz program za sportaše te program za komercijalista i upravnog referenta). Imaju širok spektar izvannastavnih aktivnosti koje nude, među kojima su: debatni klub, sportski klub, glazbena i digitalna skupina. Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića (2024) nudi opći gimnazijski program, program za sportaše te program za farmaceutskog tehničara. Škola nudi različite sportske izvanškolske aktivnosti (odbojka, badminton, rukomet... itd.) i kreativne izvannastavne aktivnosti (napredna informatika, dramska radionica, likovna radionica, ples, zbor... itd.). Osim izvannastavnih aktivnosti, na stranicama privatnih gimnazija spominju se česti izleti i putovanja (Prva privatna gimnazija s pravom javnosti, 2024, Opća privatna gimnazija, 2024, Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića, 2024). Izleti i putovanja omogućava učenicima da uče iz „prve ruke“. Širok spektar izvanškolskih aktivnosti te velik izbor izleta i putovanja, pruža učenicima priliku da razvijaju svoje talente, interese i vještine izvan redovnog školskog programa, te da se aktivno uključe u školsku zajednicu i šire društvo.

Privatne srednje škole najčešće, uz velik izbor izvanškolskih aktivnosti, imaju manje razredne odjele i individualni pristup svakom učeniku te velik izbor izleta i putovanja, a sve to... „uvjetuje da učenici postižu iznimne rezultate na državnoj maturi, a posebno su tu uspješne privatne gimnazije čiji učenici ostvaruju oko 98% prolaznosti na državnoj maturi iz različitih područja“ (Ujčić, 2016, str. 25). Prolaznost na državnoj maturi jedan je od indikatora da učenici uspješno uče.

6. Opterećenje srednjoškolaca

Srednja škola specifičan je period u životu svakog učenika. Obilježena je adolescentnim razvojnim periodom kod učenika uz održavanje školskih obaveza, prijateljstava i obiteljskih odnosa. Prema Kalebić Maglica (2006), adolescencija je razvojni period karakteriziran mnogobrojnim promjenama u skoro svakom aspektu života čovjeka, samim time upućuje na posebne psihološke prilagodbe. „Adolescencija predstavlja razdoblje u kojem djetinjstvo zamjenjuje odrasla dob te se javljaju psihičke promjene zbog hormonalnog djelovanja. Osim toga, često postoji raskorak između tjelesnog, intelektualnog i socijalnog sazrijevanja“ (Štimac, 2012). „Adolescenti se suočavaju s važnim životnim odlukama koje će imati utjecaja na njihovu budućnost, posebice onih povezanih s izborom profesije na fakultetu ili pronalaskom radnog mjesta na nesigurnom tržištu rada. Provedena istraživanja pokazala su da se tipični adolescent brine zbog nekoliko velikih tema kao što su nezadovoljavajući uspjeh u školi, raskid emotivnih veza, ali i zbog budućnosti, odnosno buduće nesigurnosti vezane uz akademski uspjeh i zapošljavanje nakon završetka školovanja“ (Dahl RE, 2004, prema Šupe-Domić, 2017, str. 1). Učenici srednjih škola provode velik broj sati u dnevno u školu, odnosno na nastavi. Nastava može poticati znatiželju, razvoj znanja i vještina, a može i opterećivati učenika.

Postoje dvije vrste činitelja učenikova opterećenja nastavom, direktni i indirektni činitelji. Indirektni činitelji učenikova opterećenja nastavom su uvjeti i stanja u školi, uvjeti života u obitelji, izvanškolske aktivnosti te domaća zadaća. Nadalje, direktni činitelji učenikova opterećenja nastavom su učitelj, odnosno nastavnik, satnica, udžbenici i očekivanja roditelja. Škola sama po sebi opterećuje učenike. Na primjer, usvajanje znanja i razvijanje sposobnosti zahtijevaju određenu razinu opterećenja. Opterećenje učenika nastavom najviše ovisi o nastavniku. Od nastavnika se očekuje umijeće da učenika optereti u skladu s njegovim intelektualnim i fizičkim potencijalima (Dundović, 2023). Nadalje, opterećenje za djecu i adolescente stvaraju i početak, završetak te promjena odgojno-obrazovne ustanove (Saraffino, 1997, prema Kozjak Mikić, 2011). Srednjoškolcima, završetak srednje škole predstavlja opterećenje, posebice maturantima gimnazija, kada slijedi državna matura te upis na željeni fakultet.

6.1. Opterećenje maturanata

Maturanti su učenici završnog razreda srednje škole, odnosno, gimnazije. S obzirom na to, da je „državna matura obvezni završni pisani ispit koji učenici gimnazija polažu nakon završetka četvrtog razreda“ (e- Građanin, Državna matura). Prema Moksnesu (2011), adolescenti provode

puno vremena u školi, koja može stvarati i socijalni i akademski pritisak na učenika (Krbec, 1999). Socijalni pritisak kod maturanata može proizlaziti od vršnjaka, nastavnika i roditelja, odnosno obitelji. „U gimnazijama je često naglašena kompetitivnost, a pred gimnazijalce se stavlja „imperativ uspjeha“ što u značajnoj mjeri utječe na međusobne odnose učenika, ali i nastavnika prema njima“ (Kozjak Mikić, 2011). Kod maturanata često je uspoređivanje s vršnjacima i strah od neuspjeha u očima svojim prijatelja, ali i nastavnika. Osim vršnjaka i nastavnika, socijalni pritisak mogu stvarati i roditelji. Roditeljsko stvaranje socijalnog pritiska koji ne odgovara emocionalnim i socijalnim potrebama učenika, utječe značajno na učenikove socijalne interakcije. Dolazi do otuđivanja zbog osjećaja krivnje, odbačenosti te gubitka samopouzdanje (Barber, 1996.).

Maturanti gimnazija u Hrvatskoj moraju ispunjavati svakodnevne školske obaveze, održavati poželjan zaključni prosjek ocjena, pripremati se za maturu te izabrati željeni fakultet, odnosno ispuniti uvjete za upis na željeni fakultet, što opterećuje učenika. „Fraizer i Schauben(1994), u svom su ispitivanju dobili rezultate koji pokazuju da učenici kao najčešće izvore stresa u školi navode ispitne situacije, lošiji uspjeh od očekivanog, prevelike zahtjeve nastavnika i sukobe s njima“ (Kozjak Mikić, 2011, 20). Priprema za maturu obično zahtijeva intenzivno učenje i memoriranje velike količine gradiva. Maturanti često provode sate u učenju, pisanju eseja, rješavanju testova i pripremajući se za praktične ispite, što može biti izuzetno iscrpljujuće te opterećivati učenika. Osim ispunjavanja školskih obaveza i pripremanja za maturu, maturanti se često suočavaju s pritiskom da donesu važne životne odluke u vezi s odabirom fakulteta, smjera studija ili karijere. Ova neizvjesnost i pritisak da donesu "pravu" odluku može opteretiti učenika. „Unutar školskog konteksta, prelazak na višu obrazovnu razinu među najznačajnijim je izvorima stresa“ (Chandra, Batada, 2006, prema Swanson, 2007, Murberg, Buru, 2007, prema Kozjak Mikić, 2011, str. 22). Opterećenja i stres koje maturant prolazi u tom životnom razdoblju utječu i na njegovo fizičko i psihičko zdravlje, „Sa školskim stresom je povezana općenito viša razina psihosomatskih teškoća i pritužbi“ (Fimian, Cross, 1987, prema Dacey, Kenny, 1994, Kearney, Cook, Chapman, 2007, Kozjak Mikić, 2011), „kao i eksternaliziranih teškoća“ (Carter, Garber, Ciesla, Cole, 2006, prema Kozjak Mikić, 2011). Intenzivno učenje, odnosno, ispunjavanje školskih obaveza te pripremanje za maturu može negativno utjecati na fizičko i emocionalno zdravlje maturanata, a nedostatak sna, loša prehrana, nedostatak vježbanja i povećana razina stresa mogu dovesti do zdravstvenih problema.

7. Uspješno učenje

Ocjene, prolaznost na maturi, ali i uspjeh na maturi najviše se povezuju s učenjem. Jean Piaget, jedan od najpoznatijih psihologa, definirao je pojam učenja. Prvo se učenje shvaćalo kroz model prijenosa znanja, gdje se na učenika gledalo samo kao primatelja znanja. Novi model se zasniva na načelu povratne informacije, to jest učiti iz razlike između očekivanog i utvrđenog. Shodno tome, znanje se povećava s postupnom izgradnjom logičkih struktura ili, se zamjenjuje jačim logičkim jedinicama (Strnad, 2006, prema Jagarinec, 2019). Uspješnost učenja ovisi o čimbenicima uspješnoga učenja.

Čimbenici učenja se odvijaju u tri procesa. Prvi proces podrazumijeva usvajanje nove aktivnosti, drugi zadržavanje učinaka aktivnosti, a treći obnoviti tu samu, već postojeću aktivnost (Pečjak, 1986, prema Plevnik, 2022). Neki od uvjeta za uspješno učenje koje navodi Sunčić (2022), su; najmanje 8 sati sna, doručak svako jutro (zdrava prehrana), svakodnevno kretanje na svježem zraku i umjerena radost prema učenju i radoznalost. Čimbenici uspješnog učenja se dijele na unutarnje, odnosno na one koji se nalaze u samom učeniku, te na vanjske, na one koji se nalaze u njegovoj okolini ili nastaju kod same situacije učenja. Unutarnji čimbenici se dijele na fiziološke i psihološke. Vanjski čimbenici su fizički te društveni ili socijalni (Marentič Požarnik, 1976).

8. Vanjski čimbenici

„Vanjski čimbenici samo ponekad imaju izravan utjecaj na uspješnost učenja (npr. učenik ima dug put do škole, školski pribor nije moguće kupiti kod kuće). Vanjski čimbenici najčešće se transformiraju u unutarnje, psihološke čimbenike, ili imaju značajan utjecaj na njih. Život u nestimulativnom okruženju će loše utjecati na razvoj sposobnosti učenja i motivacije. S druge strane, kako će prihvatiti djelovanje vanjskih čimbenika uvelike će ovisiti o dotad razvijenim osobinama učenika“ (Marentič Požarnik, 1976, str. 5). Ovi čimbenici zajedno oblikuju kontekst u kojem učenici uče i mogu značajno utjecati na njihova akademska postignuća i ukupni razvoj. Nadalje, oni opisuju povezanost između različitih aspekata učenikovog okruženja i njihovog uspjeha u obrazovanju. Marentič Požarnik (1976), dijeli vanjske čimbenike na: fizičke i društvene, odnosno, socijalne čimbenike.

Fizički čimbenici su svi oni čimbenici koji potječu iz neposrednog okruženja za učenje. Shodno tome, fizički čimbenici su oni koji potječu iz neizravne okoline učenja, primjerice, rasvjeta, buka, temperatura i/ili raspored nastavnih sredstava (Marentič Požarnik, 1976). Fizički

čimbenici igraju ključnu ulogu u uspješnosti učenja. Optimizacija uvjeta kao što su osvjetljenje, razina buke, temperatura i raspored nastavnih sredstava mogu značajno doprinijeti poboljšanju akademskih postignuća i opće dobrobiti učenika. Marentič Požarnik (1969), u svojem djelu *Kako naj se učim*, opisuje utjecaj prostora, rasvjete, temperature i buke na učenika. Odnosno, daje upute za što optimalnije okruženje učenja, jer kako naglašava, neuredan prostor za učenje, buka te loša rasvjeta i izrazito visoka ili niska temperatura prostorije obično negativno utječu na učenje. Iako, naglašava da njihov učinak ovisi o individualnoj osjetljivosti na prostorno okruženje, buku te rasvjetu. Unatoč individualnoj osjetljivosti poželjno bi bilo ukloniti moguće distraktore prije početka učenja, kako bi optimalizirali učenje i vrijeme učenja.

Društveni ili *socijalni čimbenici* su oni čimbenici koji potječu iz učenikove uže i šire društvene okoline, a neizravno ili izravno utječu na uspješnost učenja. Prema tome, društveni ili socijalni čimbenici su; učenikova obitelj, škola sa svojim obrazovnim ciljevima i sadržajem učenja, kvaliteta nastavnih metoda i sredstava, razina težine, kao i cjelokupna atmosfera i sami međuljudski odnosi (Marentič Požarnik, 1976). Učenikova obitelj, odnosno roditelji imaju velik utjecaj na uspjeh djeteta u školi. Dimenzije roditeljske uključenosti kao što su: učenje kod kuće, pomoć pri izradi domaće zadaće i komunikacija s obitelji u školi pozitivno utječu na školski uspjeh, odnosno na uspješno učenje (Musengamana, 2023). Škola sa svojim metodama odgoja i sadržajima učenja, s kvalitetom nastavnih metoda i sredstava, sa svojom zahtjevnosću, ali i s cjelokupnom atmosferom i međusobnim odnosima koji mogu biti više ili manje demokratični, više ili manje humani utječe na učenika (Marentič Požarnik, 1976). „Nastavnici bi se, zbog obilja sadržaja dostupnog na druge načine, trebali više usredotočiti na to da budu pomagači u okruženju učenja kako bi razvili cjeloživotno i aktivno angažirano učenje i kritičko mišljenje“ (Van der Meer, 2022, str. 303). Društveni ili socijalni čimbenici značajno utječu na uspješnost učenja učenika. Obiteljska podrška, međuljudski odnosi, odnosno, kvaliteta odnosa s učiteljima i vršnjacima, obrazovni ciljevi i sadržaju učenja, zajedno oblikuju uspješnost učenja, a samim time i obrazovne ishode.

9. Unutarnji čimbenici

Spremnost čovjeka na učenje određuju fiziološki i psihološki čimbenici učenja. Naše učenje ovisi o vlastitim sposobnostima učenja, motivaciji, o osobinama ličnosti, predznanju o nečemu, spolu, dobi, zdravlju, bolesti, umoru, kao i drugim čimbenicima“ (Zarevski, 2002, prema Sindik, 2021, str. 8). Fiziološki i psihološki čimbenici učenja međusobno su povezani. Određena fiziološka stanja utječu na psihološko stanje učenika, a samim time i neka psihološka

stanja mogu se reproducirati i u fiziološkom obliku kod učenika. Zato i postoji poznata uzrečica „u zdravom tijelu, zdrav duh“.

Fiziološki čimbenici uspješnosti učenja su dob, spol, umor i bolest (Sindik, 2021). Fiziološki čimbenici su svi oni čimbenici koji proizlaze iz učenikovog dobrobiti, zdravlja i fizičkog stanja. Marentič Požarnik (1976), nabraja još fizioloških aspekata na koje moramo obratiti posebnu pozornost, a to su: opća razina fizičke energije i kondicije, koja može utjecati na izdržljivost u mentalnom radu (npr. kronična anemija), stanje osjetila (npr. oštećenje vida), psihomotorna koordinacija (npr. nespretnost pokreta), funkcioniranje živčanog sustava (npr. neki neurološki poremećaji jako utječu na pamćenje i koncentraciju) i hormonska ravnoteža.

Psihološki čimbenici učenja su: kognitivna struktura, kognitivni stilovi, mentalne sposobnosti, osobno-emocionalne osobitosti, motivacija za učenje te navike, vještine i metode učenja. (Marentič Požarnik, 1976).

Mentalne sposobnosti podrazumijevaju: perceptivnu brzinu uočavanja, verbalno razumijevanje, verbalnu fluentnost, pamćenje, numeričku sposobnost, vizualne i prostorne sposobnosti, deduktivno zaključivanje (iz općeg k pojedinačnom) te induktivno zaključivanje (iz pojedinačnog k općem) (Thurstone, 1975.). Učenici koji imaju razvijene mentalne sposobnosti mogu razlikovati bitne od nebitnih informacija, te odbaciti nebitne i integrirati bitne informacije, povezati znanja o pravilima, činjenicama i procedurama te izdvojiti važna organizacijska pitanja (Motowidlo, 2003, prema Hajncl, Vučenović, 2014).

Kognitivni (saznajni) stil je način na koji osoba rješava probleme, misli, opaža i pamti. To je trajan i dosljedan način na koji pojedinac upoznavajući okolinu u njoj i djeluje, odnosno, način na koji zaprima, procesira, a zatim i upotrebljava informacije te je u značajnoj mjeri genetski nasljedan (Stojaković, 2000, prema Husarić, 2011). Kognitivni stil, samim time je i stil učenja, jer je upoznavanje okoline, odnosno primanje, prerađivanje i upotrebljavanje informacija, učenje. „Stil učenja je ustaljen i dominantan način prijema, obrade i upotrebe stimulusa/informacija u procesu učenja. To je dominirajući način mentalnog predstavljanja i obrade sadržaja učenja" (Bjekić, Dunjić-Mandić, 2007, str. 50). „Stilovi učenja omogućuju kreativnije programiranje odgojno-obrazovnih procesa, daju dinamiku oblicima, metodama i aktivnostima; intenzivnije prate i uvažavaju razlike u toku odgojno obrazovnog procesa; učenje temelje na unutarnjoj motivaciji; svoje aktivnosti temelje na poznavanju individualnih sposobnosti i prethodnih znanja“ (Keefe, 1982. prema Sunko, 2008, str. 299).

Kognitivna struktura opisuje količinu i organizaciju prethodnog znanja (Marentič Požarnik, 1976). Kognitivna struktura odnosi se na način na koji su informacije organizirane i pohranjene u mozgu, te kako se koriste za rješavanje problema, donošenje odluka i učenje. Različiti aspekti kognitivne strukture uključuju sheme, mentalne modele, konceptualne mreže i okvire znanja.

„Motivacija za učenje definira se kao zajednički koncept za sve vrste motivacija u određenoj situaciji učenja. Obuhvaća sve što daje vanjsku (ekstrinzičnu) ili unutarnju (intrinzičnu) inicijativu za učenje, određuje intenzitet učenja i vodi ga te određuje trajanje i kvalitetu učenja“ (Marentič Požarnik, 2000, prema Jagrinec, 2022, str. 2). „Intrinzična (unutarnja) motivacija spontano proizlazi iz psiholoških procesa i potreba, znatiželje, sklonosti, vjerovanja, stavova, vrijednosti, težnje za rastom i razvojem i slično, te potiču zadovoljstvo i visoku motiviranost bez obzira na vanjske stimulanse. Ekstrinzična (vanjska) motivacija proizlazi iz vanjskih događaja, njihovih poticaja koji mogu osobu potaknuti ili odvratiti na određeni oblika ponašanja s obzirom na vjerojatnost da će takvo ponašanje za posljedicu imati nagradu ili kaznu“ (Krstinić, Pauković, 2020, str. 77).

Osobno-emocionalne osobitosti predstavljaju osobne karakteristike, posebice stupanj opće prilagođenosti osobnosti i mentalnog zdravlja (Marentič Požarnik, 1976). Odnosno, osobno-emocionalne osobitosti su ključne za razumijevanje individualnih razlika u ponašanju i emocionalnim reakcijama.

Navike, vještine i metode učenja pospješuju uspješno i racionalno usvajanje novih znanja (Marentič Požarnik, 1976). One igraju ključnu ulogu u postizanju uspjeha u obrazovanju. Razvijanje učinkovitih navika, metoda i vještina učenja može poboljšati produktivnost, razumijevanje gradiva te omogućiti dugoročno zadržavanje informacija.

10. Navike učenja

„Navika se definira kao uobičajen i zbog toga predvidiv način motoričkog, kognitivnog ili emocionalnog reagiranja u određenim situacijama koji je usvojen učenjem. Navike koje se steknu tijekom djetinjstva prate čovjeka cijeli život“ (Mašić, Rakas-Drljan, 2013, str. 550). Navike učenja obuhvaćaju sve aktivnosti koje olakšavaju proces učenja te pospješuju uspješno i racionalno odvijanje. Razlikuju se od osobe do osobe, ovise o osobnosti osobe, njezinoj intrinzičnoj motivaciji, sposobnostima i mogućnostima pojedinca, te psihološkim čimbenicima. Također, svaki učenik drugačije reagira u različitim situacijama učenja, a te reakcije se mogu pridobiti kroz vježbanje i učenje. Učenje tada postaje lakše, uspješnije i brže za pamćenje

(Plevnik, 2022). Ključne sastavnice navika učenja su: *radne navike te načini učenja* (tehnikе učenja i metode učenja) (Plevnik, 2022).

10.1. Načini učenja

Načini učenja se dijele na *tehnikе učenja i metode učenja*. Neke od tehnikа učenja su: tehnikа pisanja izvoda, mnemotehnikе i misaoni obrazac.

- *Tehnikа pisanja izvoda* je zapisivanje kratkih bilješki za vrijeme slušanja predavanja, čitanja ili učenja. Zapisuju se ključne riječi, odnosno važne riječi, pokušavaju se izazivati mnoge asocijacije i jasne slike koje se značajno lakše pamte (Rose, Goll, 1993, prema Zorec, 2023).
- *Mnemotehnikе* su tehnikе koje se koriste za bolje pamćenje i zasnivaju se na prirodnoj sposobnosti osobe da upamti informacije pretvarajući ih u priče, rime, slike... itd. Neke od mnemotehnikа su: tehnikа lociranja, povezivanje informacija u priču, pamćenje uz pomoć asocijacija, itd. (Rose, Goll, 1993, prema Zorec, 2023)
- *Misaoni obrazac* koristi se pri sažimanju materijala. Prvo se pročita tekst iz kojeg se podcrtaju ključne riječi. Ključne riječi, odnosno informacije se puno bolje pamte kada su povezane s emocijama. Zato je pri izradi mentalnih modela poželjno korištenje crteža, smiješnih asocijacija ili boja (Rose, Goll, 1993, prema Zorec, 2023). Nadalje, Marentič Požarnik (1969) naglašava, kako se pri sažimanju materijala ne smiju preskakati tablice, slike i grafikoni, jer se u njima često nalaze važne informacije i zaključci. Nadalje, tumači da se pri sažimanju materijala treba paziti na smislenost sadržaja koji se uči, a ne samo doslovno ponavljati sadržaj iz materijala.

Metode učenja podrazumijevaju postupke kojima stječemo znanje. Svaki pojedini učenik razvija, nadograđuje i usavršava metode učenja, pa ih zatim prilagođava ili u potpunosti mijenja naprednijim (Plevnik, 2022).

10.2. Radne navike

„Ako se u obitelji usade radne navike, onda je to dobar temelj za radni odgoj u školi, a kasnije i u društvu“ (Mašić, Rakas-Drljan, 2013, str. 550). Formiranje radnih navika povezuje se s roditeljima, te s njihovim načinom života (npr. stalnim besposličarenjem). Osim što djeca uče od odraslih po uzoru na njihov život, odrasli su tu da potiču radne navike djece te da ih neprestano bodre. Nadalje, dijete koje ima razvijene radne navike prije polaska u školu, lakše će se priviknuti na još obaveza i zadataka, za razliku od djeteta koje nema razvijene radne navike. (Mašić, Rakas-Drljan, 2013) „Radne navike, pa tako i navika učenja, ne mogu se

razvijati bez vježbanja i sustavnog ponavljanja. Ako dijete nije usvojilo radne navike, to se ne može nadoknaditi „preko noći“. Da bi se napustila stara navika i usvojila nova - treba vremena“ (Brdar, Rijavec, 1998, prema Mašić, Rakas-Drljan, 2013, str. 550).

„Važno je da učenici unaprijed planiraju vrijeme učenja i da ne uče neposredno prije ocjenjivanja. Učenici koji se uspiju oduprijeti vlastitim užicima su samodisciplinirani, uporni i odgovorni, imaju dobre navike učenja. Takvi će učenici biti uspješniji u stjecanju znanja i primjeni u kasnijim školskim ili životnim situacijama“ (Plevnik, 2022, str. 263). Učenici koji se „nauče“ kontinuirano učiti u školi, kasnije će moći tu samodisciplinu, marljivost i upornost iskoristiti u svim životnim situacijama. Marentič Požarnik (1969), naglašava da se samodisciplina očituje i u vremenu prije početka učenja. Odnosno, da učenik kada sjedne učiti ne odugovlači s početkom učenja. Mašić i Rakas-Drljan (2013), smatraju da se radne navike stječu svakodnevnim učenjem na istom mjestu i u isto vrijeme. Nadalje, navode neke od optimalnih uvjeta za učenje, te za stjecanje radnih navika.

- *Preporučuje se učenje težih predmeta, prvo, jer je koncentracija na početku procesa učenja veća. Također, zaboravljanje je veće na početku učenja, te je ponavljanje način za sprječavanje zaboravljanja.*
- *Bilo bi poželjno da učenik svaki dan (kontinuirano) uči i rješava domaću zadaću u približno isto vrijeme, ali i da isplanira stanke poslije određenih etapa u učenju kako proces učenja ne bi postao dosadan i suhoparan.*
- *Nadalje, poželjno je napraviti i plan učenja (raspored učenja) – on služi kako bi nas podsjetio na obaveze, a ako ispunimo sve obaveze možemo se i nagraditi, na primjer, sitnim povlasticama što će djelovati kao motivacija za nastavak učenja.*
- *Bitno je da učenika, za vrijeme učenja, ništa ne ometa. Kada se uklone svi ometajući čimbenici (distraktori), poput nepotrebnih predmeta na stolu ili buke, učenik može započeti proces učenja, bez prekidanja.*

Osim, nepotrebnih predmeta na stolu i buke, ometajući čimbenici, odnosno distraktori, u učenju, prema Šnofl (2022), mogu biti i pretjeran broj raznih aktivnosti u školi, izvannastavnih aktivnosti, mobitel, Internet... itd. Marentič Požarnik (1976), navodi da distraktori često ometaju učenike pri učenju, ali da nekim učenicima ne smeta, na primjer buka. Bitno je da učenik ima dovoljno samodiscipline i upornosti pri učenju kako bi pokušao zanemariti distraktore i unatoč njima učiti. Greene i Walker (1997), na primjeru izvannastavnih aktivnosti, tumače da za adolescente koji teže izvanrednim akademskim postignućima veliko olakšanje može biti smanjeni akademski pritisak, poput smanjenog broja izvannastavnih aktivnosti

(Greene i Walker, 1997). Nadalje, ako učenik ne može učiti unatoč samodisciplini i upornosti, distraktori se trebaju ukloniti.

11. Metodologija empirijskog istraživanja

Učenje nas prati cijeli život, ali posebice u školskoj dobi, jer se naše učenje redovito provjerava i ocjenjuje. Jedna od najvećih promjena u životu svakog učenika je završetak srednje škole. Za neke učenike to znači izlazak na tržište rada, a za maturante gimnazija, najčešće, odlazak na fakultet. Kako bi se upisao željeni fakultet bitna je navika učenja i uspješnost učenja.

Kako bi učenici bili što uspješniji u učenju, trebaju postaviti precizne ciljeve. Nadalje, proces učenja se treba pomno isplanirati te organizirati sami proces učenja kako bi se stvorila navika učenja koja je nužan uvjet za uspješnost. Razvijenost navike učenja je važna za što uspješnije učenje (Gucek i Labak, 2017). Potrebno je znati pristupiti učenju, na način da se postignu dobri rezultati uz što ekonomičniji trošak vremena i energije (Marentič Požarnik, 1976). „Vrlo je važno i kako učimo. Učenici moraju biti svjesni da i učiti treba naučiti. Upoznavanje sebe samoga, svojih raspoloženja/emocija, njihova kontrola, pozitivne misli, način treniranja pamćenja, načina učenja, otkrivanja interesa, oživljavanja radosti i znatiželje donosi rezultate kao što su uspješnije učenje i lakše rješavanje situacija u svakodnevnom životu. Dobre navike učenja nam uvelike pomažu“ (Plevnik, 2022, str. 5). „Navike se opiru promjenama, pa je potrebna upornost, a prije svega praktične vježbe pri učenju pojedinih predmeta kako bi se stekle nove, učinkovitije navike učenja,“ (Marentič Požarnik, 1969). Nadalje, Mladenović (2009) naglašava da je (ne)uspjeh učenika direktna posljedica nerazvijenosti njihovih navika učenja, kao i nedovoljne sposobnosti za samostalan rad. Navika učenja, kod maturanata svih gimnazija, i javnih i privatnih, utječe i na njihov uspjeh u školi, na maturi, ali naposljetku i na fakultetu. Ono što ih razlikuje su uvjeti u školi. Kao što je već navedeno, privatne gimnazije nude individualizirani način rada, putovanja na kojima mogu naučiti iz „prve ruke“, spektar različitih izvanškolskih aktivnosti... itd. Javno školstvo zbog broja djece i financijskih ograničenja to ne može pružiti. S obzirom na to, da maturanti privatnih gimnazija imaju nešto drugačije i kvalitetnije uvjete u odgojno-obrazovnoj ustanovi, treba istražiti njihove navike učenja. Ako su one dobro razvijene, može ih se uzeti za primjer u javnim školama, te unaprijediti njihov rad kako bi svi učenici, i oni u privatnom i javnom školstvu imali jednake šanse za akademskim uspjehom. Shodno tome, ako maturanti gimnazija nemaju razvijene navike učenja, unatoč uvjetima u privatnim gimnazijama, može ih se koristiti kako bi se unaprijedili postojeći, načini učenja i radne navike, odnosno navike učenja. Također, treba ispitati utječu li distraktori učenja na učenje maturanata gimnazija, kako bi ih, ako utječu, ograničili ili u potpunosti izbacili tijekom učenja.

11.1. *Predmet i cilj istraživanja*

Predmet istraživanja su navike učenja maturanata privatnih srednjih škola, odnosno gimnazija. Cilj istraživanja je ispitati iskustva i navike učenja maturanata privatnih gimnazija.

Zadaci istraživanja su:

- Ispitati radne navike maturanata privatnih gimnazija
- Ispitati načine učenja (tehnike i metode učenja) maturanata privatnih gimnazija
- Ispitati koje tehnike i metode učenja najčešće koriste maturanti privatnih gimnazija (tehnika pisanja izvoda, misaoni obrazac ili mnemotehnike)
- Utvrditi postoje li razlike u navikama učenja obzirom na spol, školski uspjeh i pohađanje izvanškolske aktivnosti
- Ispitati doživljaj opterećenosti maturanata privatnih gimnazija

Zavisnu varijablu činiti će navike učenja maturanata privatnih gimnazija, a nezavisne varijable činiti će spol, školski uspjeh i pohađanje izvanškolske aktivnosti.

11.2. *Hipoteze istraživanja*

Temeljem cilja i zadataka istraživanja, formulirane su sljedeće hipoteze istraživanja;

H1. Većina maturanata privatnih gimnazija iskazuje razvijene radne navike.

H2. Radne navike maturanata privatnih gimnazija razlikuju se s obzirom na spol.

H3. Maturanti privatnih gimnazija koriste različite načine učenja pri učenju.

H3.1. Maturanti privatnih gimnazija koriste misaoni obrazac tijekom učenja.

H3.2. Maturanti privatnih gimnazija koriste tehnike pisanja izvoda tijekom učenja.

H3.3. Maturanti privatnih gimnazija koriste mnemotehnike tijekom učenja.

H4. Načini učenja maturanata privatnih gimnazija razlikuju se s obzirom na spol.

H5. Maturanti privatnih gimnazija iskazuju doživljaj opterećenosti školskim obvezama.

11.3. *Uzorak*

U istraživanju je sudjelovao 101 maturant, odnosno maturantica, privatnih gimnazija. Maturanti su ispunjavali online anketni upitnik izrađen putem *Google Forms*-a koji je distribuiran pedagogima i ravnateljima privatnih gimnazija Grada Zagreba, putem *mail*-a. *Mail* pedagoga/ravnatelja pronađen je na službenim stranicama svake privatne gimnazije u Gradu Zagrebu. Nadalje, online anketni upitnik je podijeljen u grupi *Maturanti 2023./2024*. Anketni upitnik bio je u potpunosti anonimna te je sudjelovanje u istraživanju bilo dobrovoljno, uz prethodni pristanak sudionika za korištenje podataka u svrhu pisanja ovog diplomskog rada.

11.4. *Postupci i instrumenti*

Za prikupljanje podataka u svrhu ovog istraživanja koristit će se unaprijed izrađen online anketni upitnik.

Anketni upitnik sastoji se od 21 pitanja otvorenog i zatvorenog tipa (skale procjene i višestrukog odabira) podijeljenih u 8 dijelova. U prvom dijelu nalaze se osnovne informacije o cilju i svrsi istraživanja, ali i upute za ispunjavanje anketnog upitnika za ispitanike. Drugi dio sastoji se od tri pitanja općeg tipa koja se odnose na spol, školski uspjeh i pohađaju li izvanškolske aktivnosti. Treći dio istraživanja propituje radne navike maturanata, dok se četvrti, peti i šesti dio odnosi na načine učenja (tehnike i metode) učenja maturanata. Sedmi dio anketnog upitnika ispituje distraktore učenja. Pitanje u zadnjem, odnosno osmom dijelu, odnosi se na opterećenost maturanata.

11.5. *Način provođenja istraživanja*

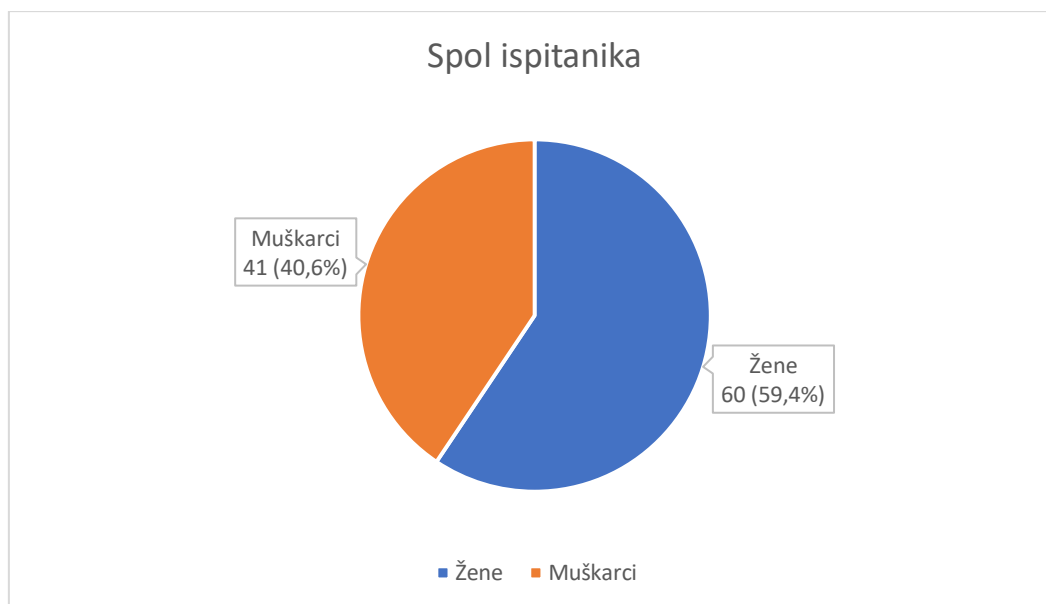
U istraživanju je primijenjena metoda online ankete. Anketa je bila u potpunosti anonimna, a sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno. Ispitanici su prije sudjelovanja u istraživanju primili informacije o svrsi i cilju istraživanja. Online anketni upitnik izrađen putem *Google Forms*-a bio je distribuiran pedagogima/ravnateljima privatnih gimnazija Grada Zagreba, putem *mail*-a. Nadalje, online anketni upitnik je podijeljen u grupi *Maturanti 2023./2024*. Istraživanje je provedeno u travnju 2024. godine.

12. Obrada podataka, analiza rezultata te verifikacija hipoteza

Istraživanje je provedeno korištenjem online anketnog upitnika (*google Forms*). Nadalje, metodologija istraživanja je kvantitativna, a rezultati će biti prikazani deskriptivno. Rezultati pitanja otvorenog tipa će biti kodirani i podijeljeni u nekoliko kategorija, zbog velikog broja različitih odgovora. Prikupljeni podaci bit će prikazani i grafički.

U metodologijskom dijelu ovog empirijskog istraživanja postavljeno je 7 glavnih hipoteza te dvije podhipoteze (navedene su u poglavlju 6.2. *Hipoteze istraživanja*). Uz deskriptivnu analizu podataka, paralelno će detaljno biti analizirane i hipoteze istraživanja, prema prikupljenim podatcima. Hipoteze će u skladu s dobivenim rezultatima biti ili potvrđene ili odbačene.

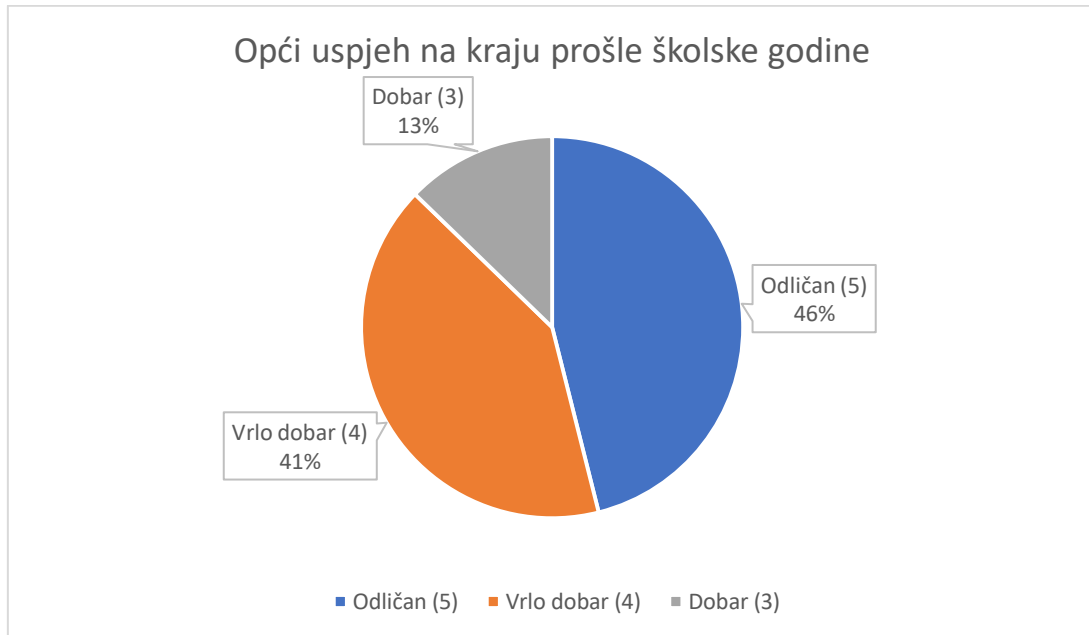
U istraživanju je sudjelovao ukupno 101 maturant privatnih gimnazija Grada Zagreba. Od ukupno 101 ispitanika, njih 60 (59,4 %) bilo je ženskog spola, a 41 (40,6 %) bilo je muškog spola. Navedeni omjer je prikazan u *Grafu 1*.

Graf 1. Spol ispitanika

Opći uspjeh na kraju školske godine u rasponu je od prosjeka ocjena *dobar* (3) do prosjeka ocjena *odličan* (5). Od ukupno 101 ispitanika, s prosjekom ocjena *dobar* (3) izjasnilo se 12 maturanata, s prosjekom ocjena *vrlo dobar* (4) izjasnila su se 42 maturanata, a s prosjekom ocjena *odličan* (5) izjasnilo se 47 maturanata. Raspon prosjeka ocjena *dobar* (3) je od prosjeka ocjena 2.50 do prosjeka ocjena 3.49, raspon prosjeka ocjena *vrlo dobar* (4) je od prosjeka ocjena

3,50 do prosjeka ocjena 4,49, a raspon prosjeka ocjena *odličan (5)* je od prosjeka ocjena 4,50 do prosjeka ocjena 5.00. Opći uspjeh na kraju prošle školske godine je prikazan u *Grafu 2*.

Grafu 2. Opći uspjeh na kraju prošle školske godine

U ispitivanju je sudjelovalo 69 (68,3 %) maturanata koji pohađaju izvanškolske aktivnosti (poput sporta, glazbene škole, dramske skupine, priprema za maturu...itd.), a 32 (31,7 %) maturanata koji ne pohađaju izvanškolske aktivnosti. Podjela maturanata prema pohađanju izvanškolske aktivnosti prikazana je u *Grafu 3*.

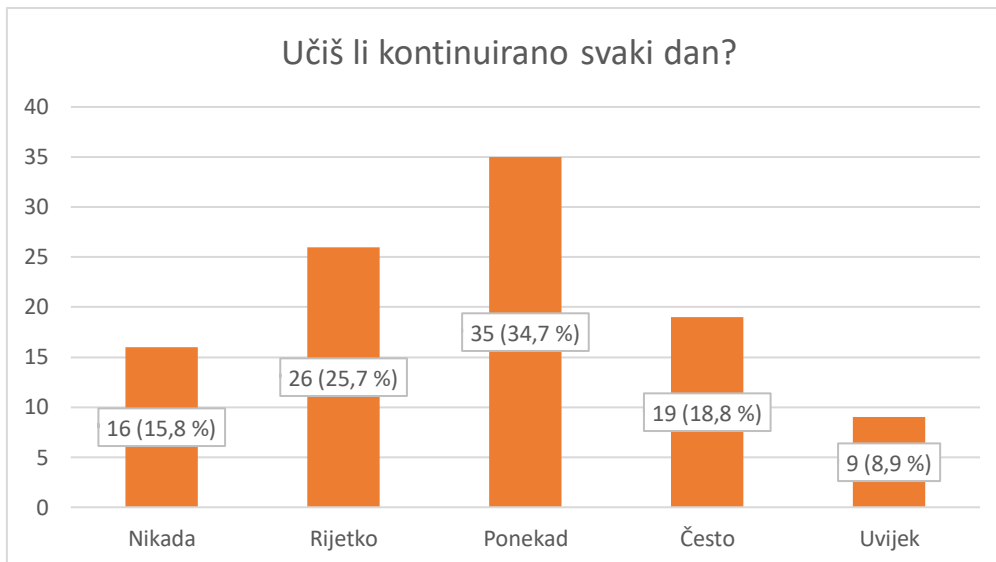

Graf 3. Pohađanje izvanškolske aktivnosti

12.1. Razvijenost radnih navika

H1. Većina maturanata privatnih gimnazija iskazuje razvijene radne navike.

Na pitanje *Učiš li kontinuirano svaki dan?* ispitanici su odgovarali uz pomoć Likertove skale procjene od 1 do 5, pri čemu je ocjena 1 označavala „Nikada“, ocjena 2 „Rijetko“, ocjena 3 „Ponekad“, ocjena 4 „Često“, ocjena 5 „Uvijek“. 16 (15,8 %) ispitanika je odgovorilo sa „Nikada“, 26 (25,7 %) sa „Rijetko“, 35 (34,7 %) ih je odgovorilo sa „Ponekad“, što je i najčešći odgovor, 19 (18,8 %) ih je odgovorilo sa „Često“, a najrjeđi odgovor je bio „Uvijek“, 9 (8,9 %) ispitanika je odgovorilo sa tim odgovorom. Kontinuiranost učenja, prikazana je u *Grafu 4*.

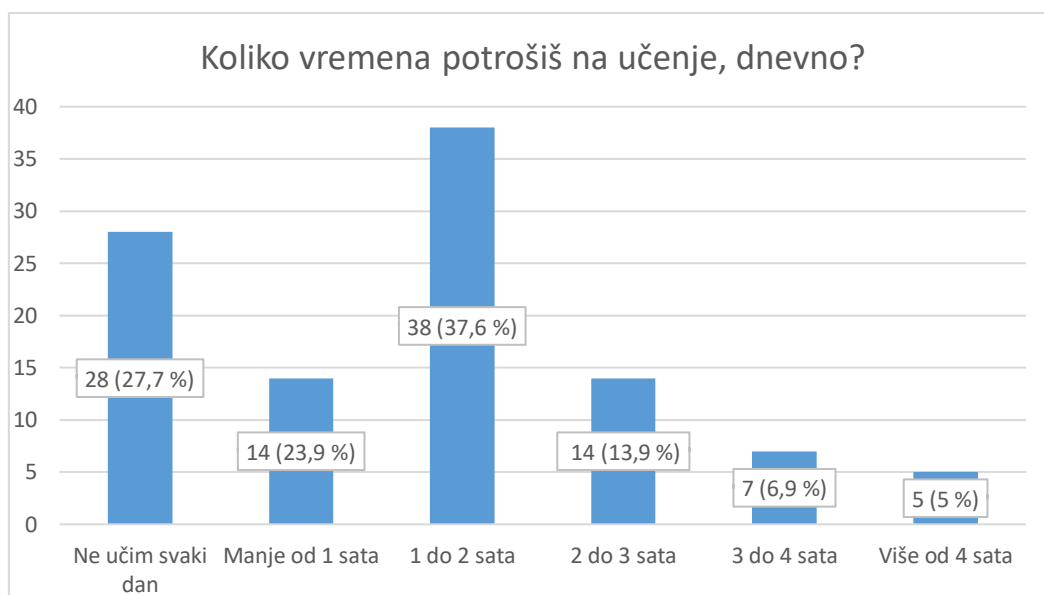

Graf 4. Učiš li kontinuirano svaki dan?

Na pitanje *Koliko vremena potrošiš na učenje, dnevno?* ispitanicima su ponuđeni odgovori „Ne učim svaki dan“, „Manje od 1 sata“, „1 do 2 sata“, „2 do 3 sata“, „3 do 4 sata“ te „Više od 4 sata“. Odgovori na pitanje su sljedeći:

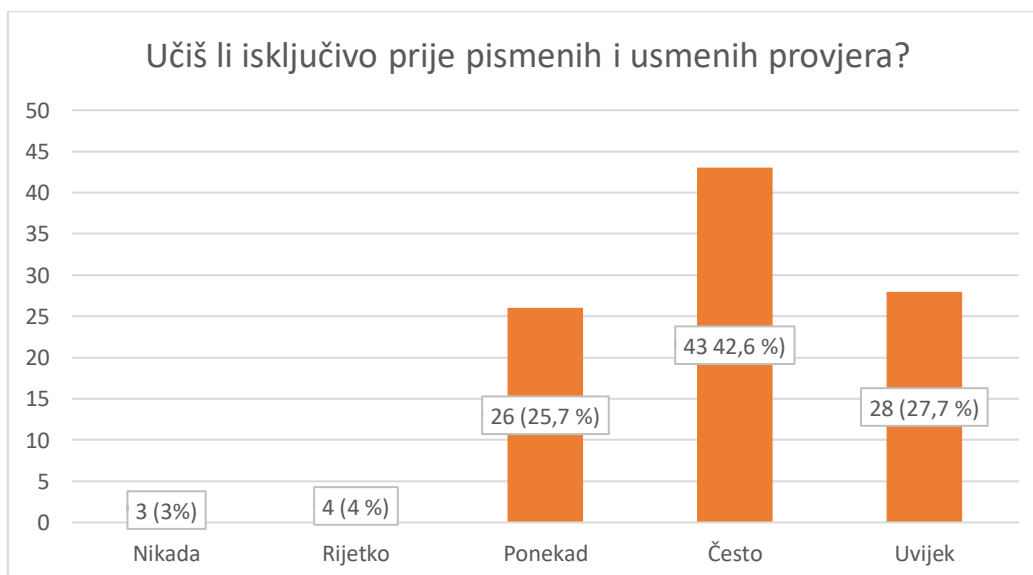
- 28 (27,7 %) ispitanika odgovorilo je sa „Ne učim svaki dan“
- 14 (13,9 %) ispitanika odgovorilo je sa „Manje od 1 sata“
- 38 (37,6 %) ispitanika odgovorilo je sa „1 do 2 sata“
- 14 (13,9 %) ispitanika odgovorilo je sa „2 do 3 sata“
- 7(6,9 %) ispitanika odgovorilo je sa „3 do 4 sata“
- 5 (5 %) ispitanika odgovorilo je sa „Više od 4 sata“

Odgovori su grafički prikazani u *Grafu 5*.

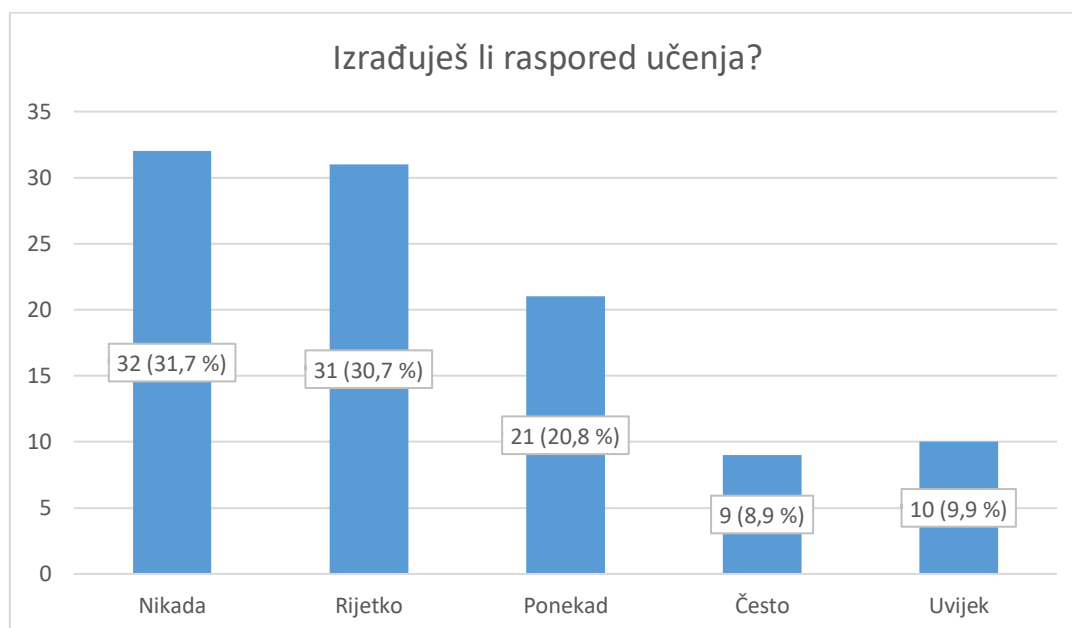
Graf 5. Koliko vremena potrošiš na učenje dnevno?

Ispitanicima je postavljeno pitanje *Učiš li isključivo prije pismenih i usmenih provjera?* Te je korištena Likertova skala procjene od 1 do 5. 3 (3 %) ispitanika je odgovorilo sa „Nikada“, 4 (4 %) sa „Rijetko“, 26 (25,7 %) ih je odgovorilo sa „Ponekad“, 43 (42,6 %) ih je odgovorilo sa „Često“, a 28 (27,7 %) ih je odgovorilo sa „Uvijek“. Uče li maturanti privatnih gimnazija isključivo prije pismenih i usmenih provjera, prikazano je u *Grafu 6*.

Graf 6. Učiš li isključivo prije pismenih i usmenih provjera?

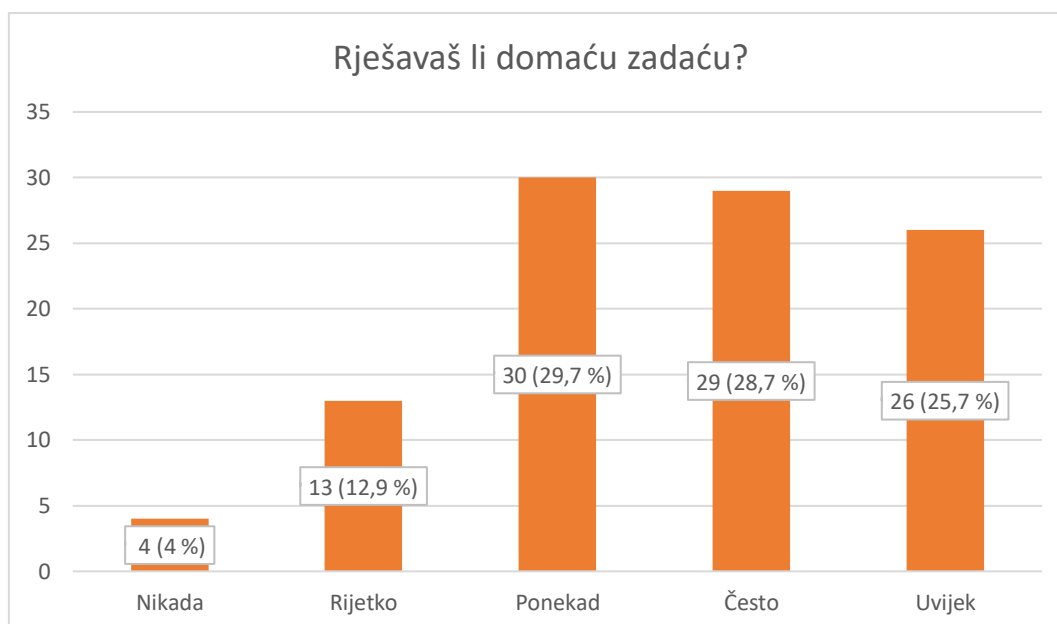
Ispitanici su također upitani *Izrađuješ li raspored učenja?* Najčešći odgovor bio je „Nikada“, 32 (31,7 %) ispitanika su odgovorila da nikada ne izrađuju raspored učenja. Drugi najčešći odgovor bio je „Rijetko“, 31 (30,7 %) ispitanik se tako izjasnio. 21 (20,8 %) ispitanik je odgovorio sa odgovorom „Ponekad“, dok ih je najmanje odgovorilo sa „Često“, samo 9 (8,9 %) ispitanika. 10 (9,9 %) ispitanika je odgovorilo sa odgovorom „Uvijek“ te je korištena Likertova skala procjene, također. Rezultati su prikazani u *Grafu 7*.

Graf 7. Izrađuješ li raspored učenja?

Ispitanicima je postavljeno i pitanje *Rješavaš li redovito domaću zadaću?* Na koje su odgovorili na slijedeći način, 4 (4 %) ispitanika je odgovorilo „Nikada“, 13 (12,9 %) ispitanika je odgovorilo „Rijetko“, 30 (29,7 %) ispitanika je odgovorilo „Ponekad“, 29 (28,7 %) ispitanika je odgovorilo sa odgovorom „Često“, a 26 (25,7 %) ispitanika je odgovorilo sa „Uvijek“. *Graf 7* prikazuje rezultate.

Graf 8. Rješavaš li redovito domaću zadaću?

U istraživanju se dio pitanja unutar anketnog upitnika odnosio na radne navike maturanata privatnih gimnazija. Ispitanicima je postavljeno 5 pitanja vezanih uz navedeno. Za četiri od pet pitanja korištena je Likertova skala procjene od 1 do 5. 1 je označavalo „Nikada“, a 5 „Uvijek“. Na pitanje *Učiš li kontinuirano svaki dan?* 26 ispitanika su odgovorila, sa ocjenom 2, „Rijetko. Najviše ispitanika je odgovorilo sa ocjenom 3, „Ponekad“, čak 35 (34,7 %) ispitanika, a samo 9 (8,9 %) ispitanika je odgovorilo sa ocjenom 5, „Uvijek“. Ispitanici su na pitanje, *Učiš li isključivo prije pismenih i usmenih provjera?*, su odgovarali najčešće s ocjenom 4, „Često“, 43 (42,6 %) ispitanika se poslužilo tim odgovorom, a drugi najčešći odgovor je bio „Uvijek“, ocjena 1. Nadalje, na pitanje *Izrađuješ li raspored učenja?*, najviše ispitanika, 32 (31,7 %), je odgovorilo sa ocjenom 1, „Nikada“, a druga najčešća ocjena je bila 2, „Rijetko“, 31 (30,7 %) ispitanika je odabralo taj odgovor. Provjerom odgovora o radnim navikama maturanata privatnih gimnazija, dolazi se do zaključka kako većina maturanata privatnih gimnazija iskazuje nedovoljno razvijene radne navike, čime **je odbačena Hipoteza 1 (H1)**. Iako, su odgovori na pitanje *Rješavaš li redovito domaću zadaću?* i *Koliko vremena potrošiš na učenje dnevno?*, bili nešto pozitivniji i sugerirali da njihove radne navike nisu u potpunosti ne razvijene i zanemarene.

12.2. *Razlike u radnim navikama obzirom na spol*

H2. Radne navike maturanata privatnih gimnazija razlikuju se s obzirom na spol.

Usporedimo li odgovore ispitanika na pitanja koja ispituju radne navike s njihovim spolom, dolazimo do rezultata kako maturantice češće biraju ocjene 3, „Ponekad“, 2, „Često“ i 1, „Uvijek“, na pitanje *Učiš li kontinuirano svaki dan?* Dok su muškarci češće birali ocjenu 1, odgovor „Nikada“, i ocjenu 2, „Rijetko“. Također, rezultati pitanja, *Izrađuješ li raspored učenja?*, su vrlo slični. Čak, 21 (20,7 %) muškarac odgovorio je sa ocjenom 1, „Nikada“, a ocjenom 2, „Rijetko“ odgovorilo je 13 (12,9 %) muških ispitanika. Primjenom T-testa, na navedeno pitanje, dobivena je P-vrijednost od 0,44, što ukazuje na značajnu statističku razliku. Kada usporedimo odgovore na pitanje o tome koliko vremena ispitanici potroše na učenje, dnevno, rezultati pokazuju kako 27 (26,8 %) žena uči „od 1 do 2“ sata dnevno, što je i najčešći odgovor kod žena. Kod muškaraca je najčešći odgovor ocjena 1, „Nikada“, 16 (15,7 %). Korištenjem T-testa, dobivena je značajna razlika P-vrijednost= 0,47 u odgovorima s obzirom na spol. Maturantice privatnih gimnazija, analizom dobivenih rezultata, pokazuju bolje radne navike, odnosno, imaju razvijenije radne navike od maturanata privatnih gimnazija. Iz svega navedenog, može se zaključiti kako se radne navike razlikuju s obzirom na spol. Time, **se potvrđuje Hipoteza 2 (H2.)**. Kod pitanja *Učiš li isključivo prije usmenih i pismenih provjera?*, razliku između žena i muškaraca ne možemo uočiti, jer se većina ispitanika složila da najčešće uče isključivo uoči usmenog i pismenog ispitivanja.

		Maturantice	Maturanti	P-vrijednost
<i>Učiš li kontinuirano svaki dan?</i>	Nikada	7	9	0,4804
	Rijetko	5	21	
	Ponekad	26	5	
	Često	14	5	
	Uvijek	8	1	
<i>Izrađuješ li raspored učenja?</i>	Nikada	5	21	0,4456
	Rijetko	12	13	
	Ponekad	17	5	

	Često	19	1	
	Uvijek	7	1	
<i>Koliko vremena potrošiš na učenje dnevno?</i>	Ne učim svaki dan	12	16	0,4745
	Manje od 1 sata	6	8	
	1-2 sata	27	9	
	2-3 sata	5	6	
	3-4 sata	6	1	
	Više od 4 sata	4	1	

12.3. *Korištenje načina učenja*

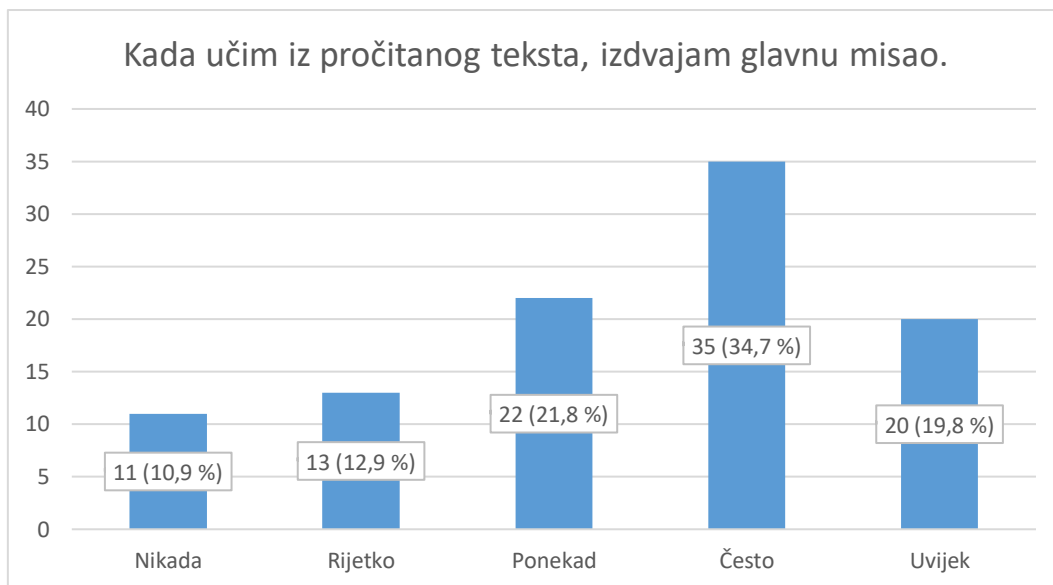
H3. Maturanti privatnih gimnazija koriste različite načine učenja pri učenju.

H3.1. Maturanti privatnih gimnazija koriste misaoni obrazac tijekom učenja.

H3.2. Maturanti privatnih gimnazija koriste tehnike pisanja izvoda tijekom učenja.

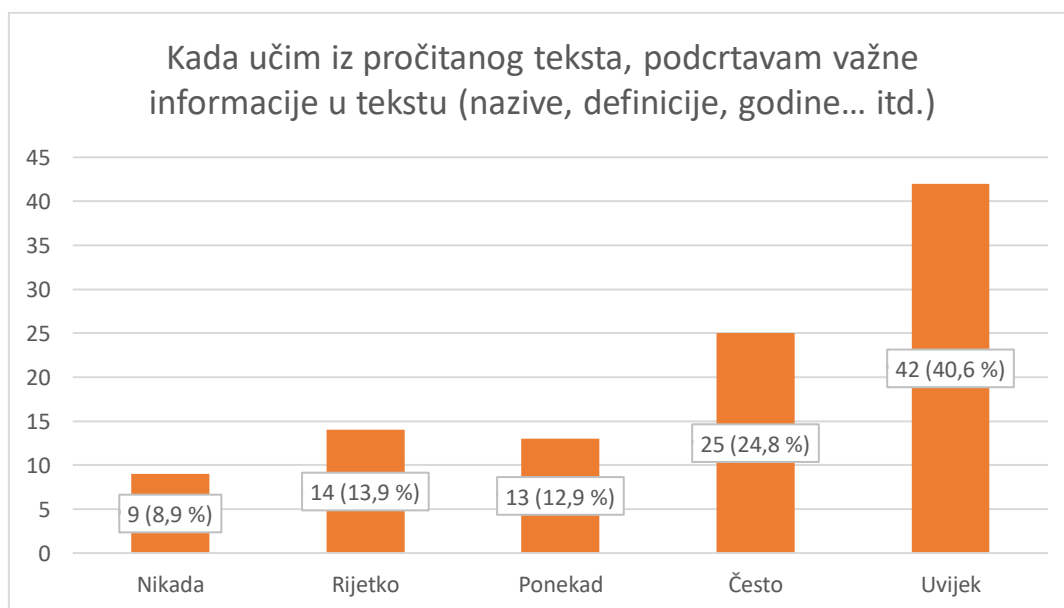
H3.3. Maturanti privatnih gimnazija koriste mnemotehnike tijekom učenja.

Ispitanici su na izjavu *Kada učim iz pročitano g teksta, izdvajam glavnu misao*. Trebali označiti svoje odgovore uz pomoć Likertove skale procjene od 1 do 5. 11 (10,9 %) ispitanika je odgovorilo „Nikada“, 13 (12,9 %) ispitanika je odgovorilo „Rijetko“, 22 (21,8 %) ispitanika je odgovorilo „Ponekad“, 35 (34,7 %) ispitanika je odgovorilo sa odgovorom „Često“, a 20 (19,8 %) ispitanika je odgovorilo sa „Uvijek“. *Graf 8* prikazuje rezultate.

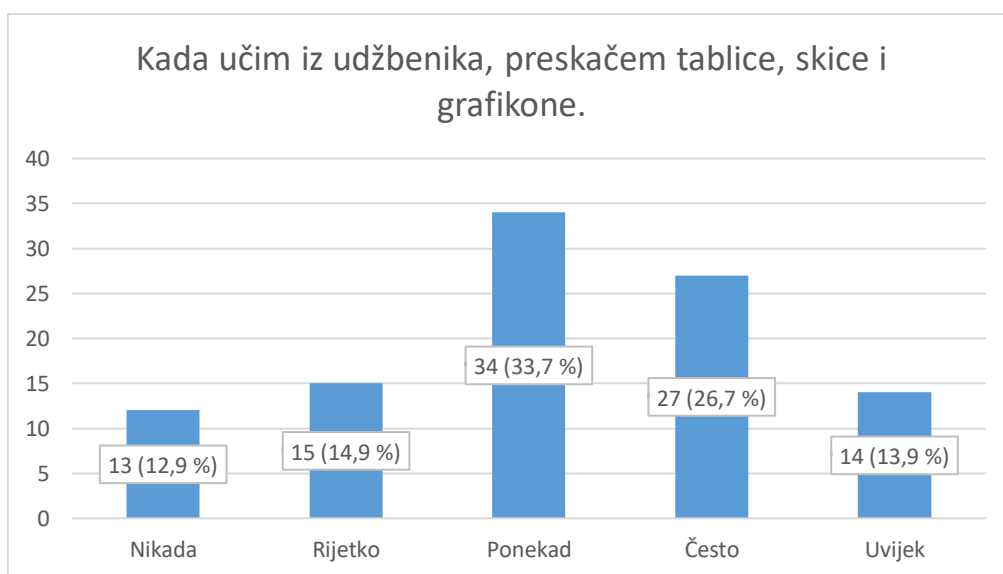
Graf 9. Kada učim iz pročitano g teksta, izdvajam glavnu misao.

Analizom odgovora ispitanika na izjavu *Kada učim iz pročitano g teksta, podcrtavam važne informacije u tekstu (nazive, definicije, godine... itd.)* utvrđeno je da 41 (40,6 %) ispitanik podcrtava važne informacije u tekstu. 9 (8,9 %) ispitanika „Nikada“ ne podcrtavaju važne informacije, 14 (13,9 %) ispitanika „Rijetko“ to radi, 13 (12,9 %) ispitanika „Ponekad“ podcrtavaju, a čak 25 (24,8 %) ispitanika to radi „Često“. *Graf 9.* grafički prikazuje rezultate podataka.

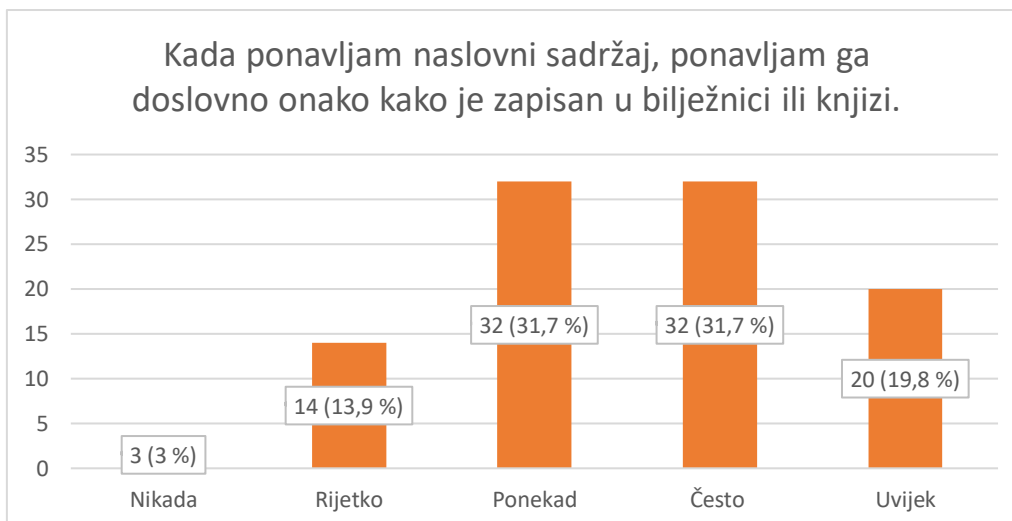
Graf 10. Kada učim iz pročitano g teksta, podcrtavam važne informacije u tekstu (nazive, definicije, godine... itd.)

Ispitanici su trebali označiti koliko se izjava *Kada učim iz udžbenika, preskačem tablice, skice i grafikone*. Odnosi na njih. 13 (12,9 %) ispitanika je odgovorilo sa „Nikada“, 15 (14,9 %) sa „Rijetko“, 34 (33,7 %) ih je odgovorilo sa „Ponekad“, 27 (26,7 %) ih je odgovorilo sa „Često“, a 14 (13,9 %) ih je odgovorilo sa „Uvijek“. Preskaču li tablice, skice i grafikone maturanti privatnih gimnazija, kada uče iz udžbenika, prikazano je u *Grafu 10*.

Graf 10. Kada učim iz udžbenika, preskačem tablice, skice i grafikone.

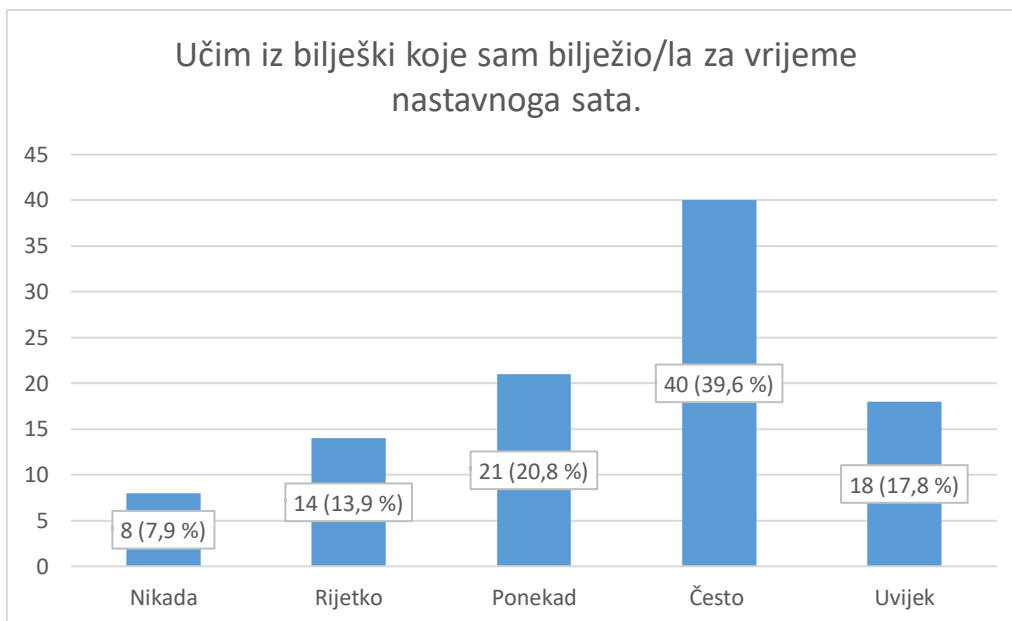
Kada ponavljam nastavni sadržaj, ponavljam ga doslovno onako kako je zapisan u bilježnici ili knjizi. Najčešći odgovori bili su „Ponekad“ i „Često“, oba odgovora imala su 32 (31,7 %) ispitanika. Drugi najčešći odgovor bio je „Uvijek“, 20 (19,8 %) ispitanika se tako izjasnio. 14 (13,9 %) ispitanika je odgovorilo sa odgovorom „Rijetko“, dok ih je najmanje odgovorilo sa „Nikada“, samo 3 (3 %) ispitanika. Rezultati su prikazani u *Grafu 11*.

Graf 12. Kada ponavljam nastavni sadržaj, ponavljam ga doslovno onako kako je zapisan u bilježnici ili knjizi.

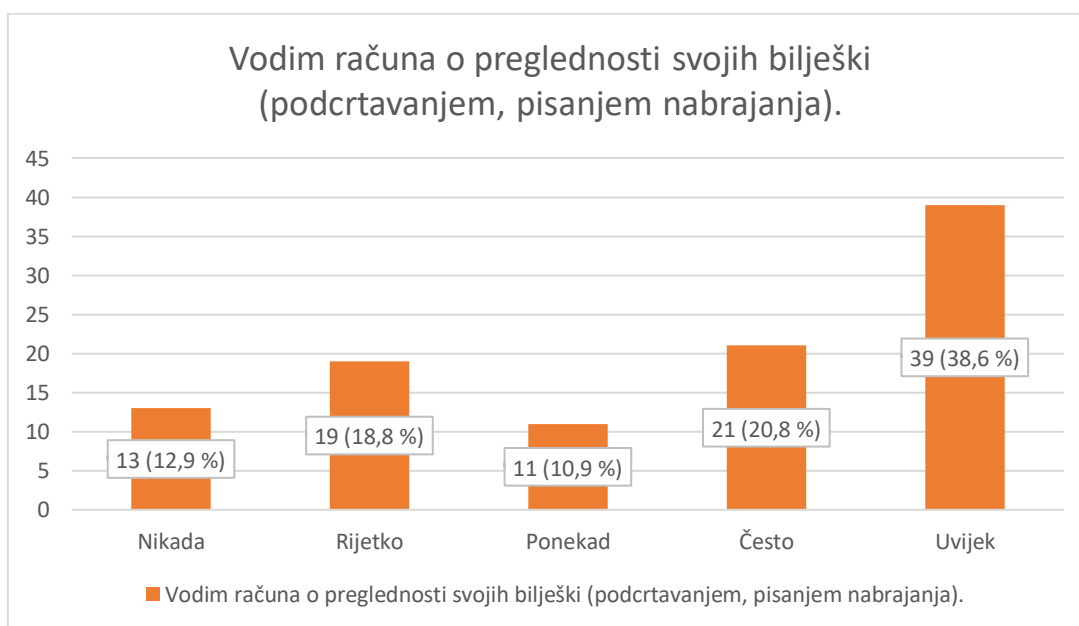
Analizom odgovora na 4 izjave koje ispituju koriste li učenici tehniku učenja, misaoni obrazac, može se utvrditi da većina učenika koristi navedenu tehniku. Za izjavu, *Kada učim iz pročitanoog teksta, izdvajam glavnu misao*. Najčešći odgovor je bio „Često, odnosno, ocjena 4. 35 (34,7 %) ispitanika je tako odgovorilo. *Kada učim iz pročitanoog teksta, podcrtavam važne informacije u tekstu (nazive, definicije, godine...itd.)*, izjava je koja je imala najviše ispitanika, 41 (40,6 %) koji su odgovorili sa ocjenom 5, „Uvijek“. Ispitanici su na pitanje *Kada učim iz udžbenika, preskačem tablice, skice i grafikone*. najčešće odgovarali s odgovorom, „Ponekad“, 33 (32,7 %). Obzirom na navedeno, **Hipoteza 3.1. (H.3.1.) se potvrđuje**. Zanimljivo je da je većina ispitanika na izjavu, *Kada ponavljam nastavni sadržaj, ponavljam ga doslovno onako kako je zapisan u bilježnici ili knjizi*. označila odgovor „Ponekad“ i „Često“, ocjene 3 i 4, što može ukazivati na učenje bez razumijevanja.

Na izjavu *Učim iz bilješki koje sam bilježio/la za vrijeme nastavnoga sata*. 8 (7,9 %) ispitanika je odgovorilo sa „Nikada“, 14 (13,9 %) sa „Rijetko“, 21 (20,8 %) ispitanik je odgovorio sa „Ponekad“, 40 (39,6 %) ih je odgovorilo sa „Često“, a za odgovor „Uvijek“ se odlučilo 18 (17,8 %) ispitanika. Rezultati podataka su prikazani u *Grafu 12*.

Grafu 13. Učim iz bilješki koje sam bilježio/la za vrijeme nastavnoga sata.

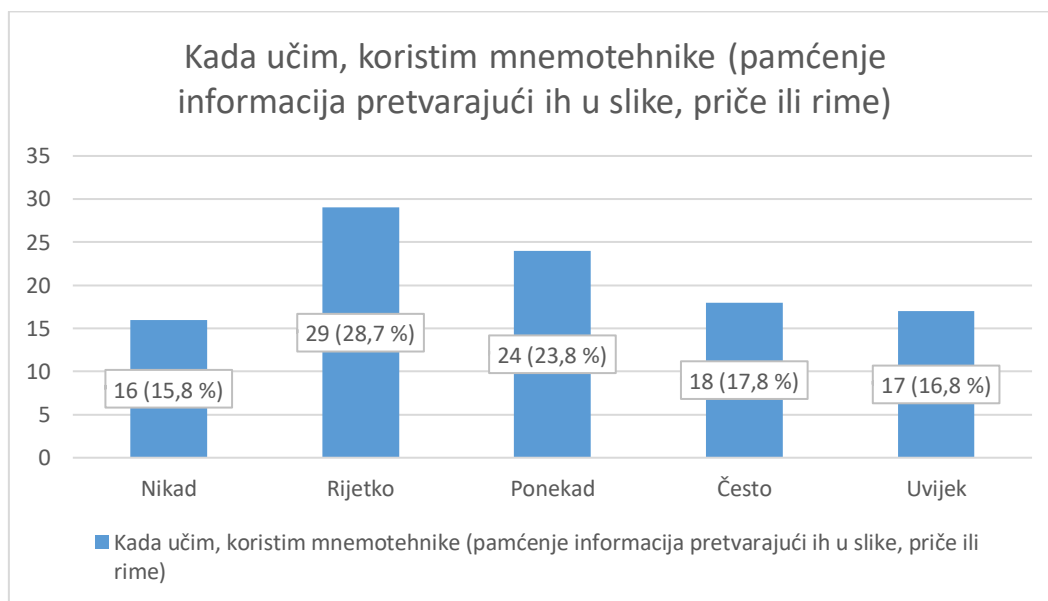
Prema odgovorima na izjavu, *Vodim računa o preglednosti svojih bilješki (podcrtavanjem, pisanjem nabranjanja)*, čak 39 (38,6 %) ispitanika odgovorilo je sa odgovorom „Uvijek“, 21 (20,8 %) ispitanik je odgovorio s „Često“, 11 (10,9 %) ih je odgovorilo s odgovorom „Ponekad“, 19 (18,8 %) ispitanika je odgovorilo s odgovorom „Rijetko“ te 13 (12,9 %) ih je odgovorilo s „Nikada“. Odgovori se grafički mogu vidjeti u *Grafu 13*.

Grafu 14. Vodim računa o preglednosti svojih bilješki (podcrtavanjem, pisanjem nabranjanja).

Temeljem analize dvaju pitanja o korištenju tehnike pisanja izvoda, odnosno, izjava *Učim iz bilješki koje sam bilježio/la za vrijeme nastavnoga sata.*, na koju je čak 40 (39,6 %) ispitanika odgovorilo sa ocjenom 4, „Često“, te izjave *Vodim računa o preglednosti svojih bilješki (podcrtavanjem, pisanjem nabravanja).*, na koju je 39 (38,6 %) ispitanika odgovorilo sa ocjenom 5, odnosno s odgovorom „Uvijek“. Možemo zaključiti da ispitanici koriste tehniku pisanja izvoda, time **se potvrđuje Hipoteza 3.2. (H.3.2.)**.

Analizom odgovora ispitanika na izjavu *Kada učim, koristim mnemotehnike (pamćenje informacija pretvarajući ih u slike, priče ili rime)* utvrđeno je da 16 (15,8 %) ispitanika „Nikada“ ne koriste mnemotehnike pri učenju, 29 (28,7 %) ispitanika „Rijetko“ to radi, 24 (23,8 %) ispitanika „Ponekad“ koriste mnemotehnike, 18 (17,8 %) ispitanika to radi „Često“, dok 17 (16,8 %) ispitanika „Stalno“ koriste mnemotehnike pri učenju. *Graf 14.* grafički prikazuje rezultate podataka.

Graf 15. Kada učim, koristim mnemotehnike (pamćenje informacija pretvarajući ih u slike, priče ili rime).

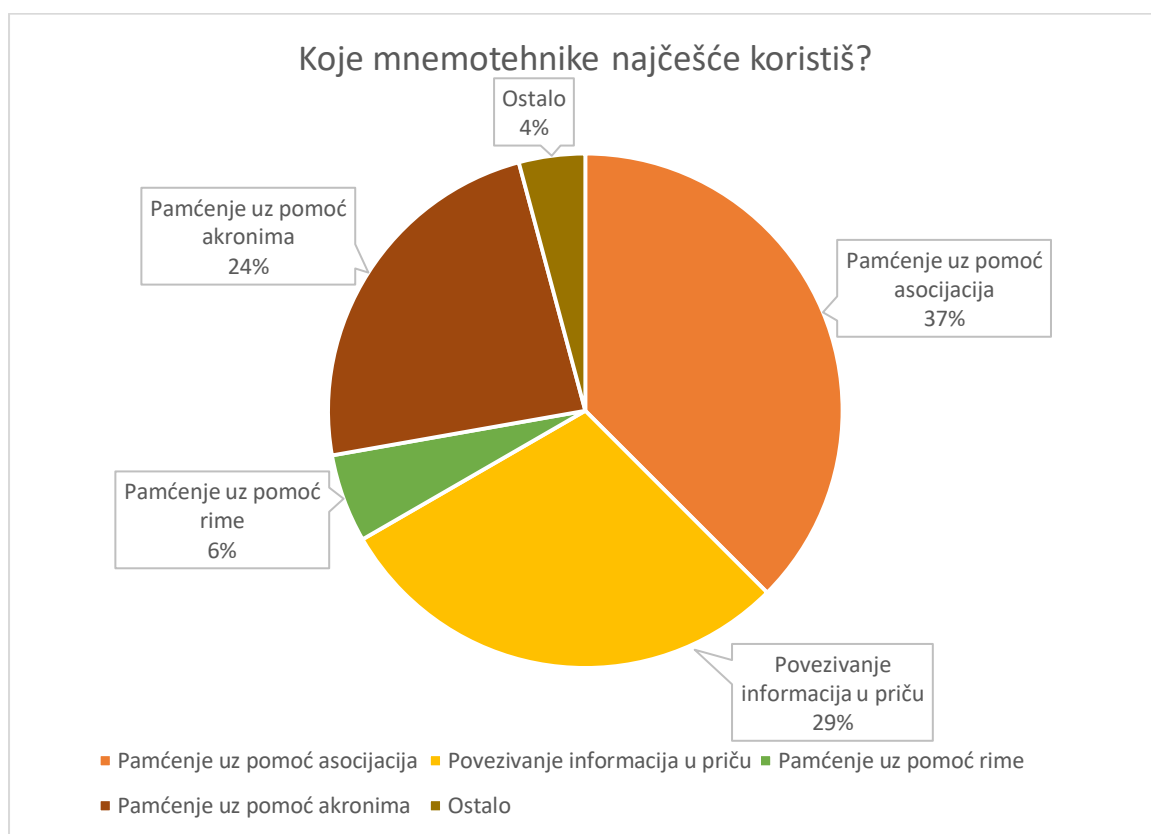
Na pitanje *Koje mnemotehnike najviše koristiš u učenju?* odgovorilo je 100 ispitanika. Odgovor na pitanje nije bio obavezan, ali je bilo moguće naznačiti i više odgovora od jednog. Ponudeni odgovori su bili; „Pamćenje uz pomoć asocijacija“, „Povezivanje informacija u

priču“, „Pamćenje uz pomoć rime“, „Pamćenje uz pomoć akronima“ te „Ostalo“. Uz odgovor „Ostalo“ ispitanici su mogli napisati kojom se mnemotehnikom koriste, a da već nije ponuđena u pitanjima.

- 54 (54 %) ispitanika je odabralo odgovor „Pamćenje uz pomoć asocijacija“
- 42 (42 %) ispitanika su odabrala odgovor „Povezivanje informacija u priču“
- 8 (8 %) ispitanika je odabralo odgovor „Pamćenje uz pomoć rime“
- 34 (34 %) ispitanika je odabralo odgovor „Pamćenje uz pomoć akronima“
- 6 (6 %) ispitanika je odabralo odgovor „Ostalo“ (2 ispitanika se nisu izjasnila kojom se mnemotehnikom koriste, 1 ispitanik je napisao „Pjevam“, 1 ispitanik je napisao „Pamtim kako je zapisano“, te su 2 ispitanika napisala da „Ne koriste“

Rezultati podataka su prikazani u *Grafu 15*.

Graf 16. Koje mnemotehnike najviše koristiš u učenju?

Obzirom na rezultate podataka izjave, *Kada učim, koristim mnemotehnike (pamćenje informacija pretvarajući ih u slike, priče ili rime)*, možemo zaključiti da ispitanici ne koriste

često mnemotehnike pri učenju često, ali ih koriste, čime *se djelomično potvrđuje Hipoteza 3.3. (H3.3.)*. Zanimljivo je da su na pitanje, *Koje mnemotehnike najviše koristiš u učenju?*, ispitanici davali više od jednog odgovora, što potvrđuje da se učenici koriste različitim mnemotehnikama kada uče, samo ne posežu za njima često.

Prema rezultatima podataka o korištenju misaonog obrasca, tehnike pisanja i mnemotehnika tijekom učenja, možemo zaključiti kako maturanti privatnih gimnazija koriste različite načine učenja, odnosno *Hipoteza 3. (H3.) se potvrđuje*. Korištenje različitih načina učenja dovodi do uspješnog učenja. Maturanti privatnih gimnazija koriste različite načine učenja što ukazuje na njihovo uspješno učenje.

12.4. Razlike u načinima učenja obzirom na spol

H4. Načini učenja maturanata privatnih gimnazija razlikuju se s obzirom na spol.

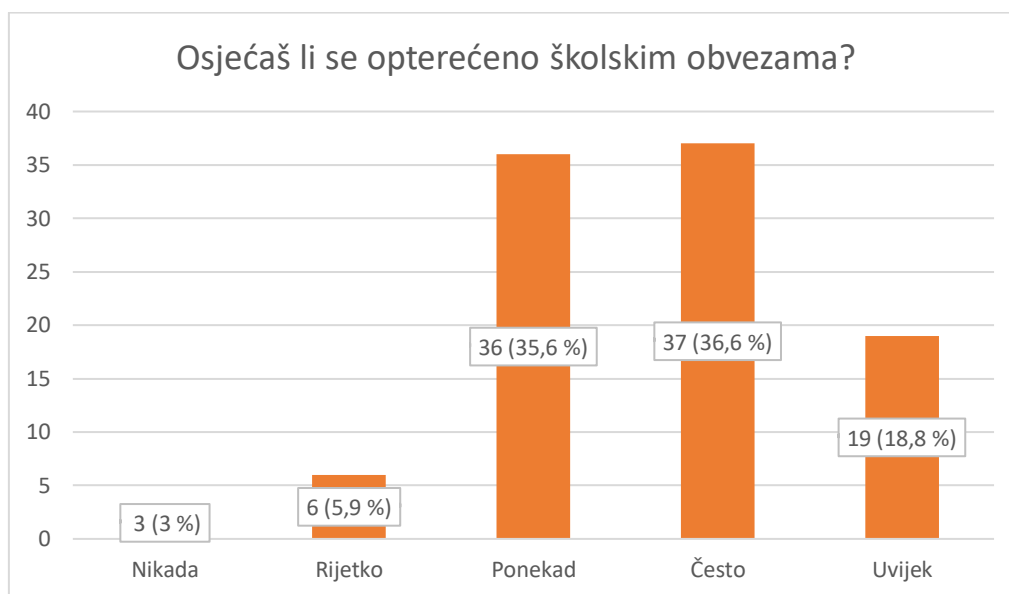
Uspoređivanjem muških i ženskih odgovora na pitanja o načinima učenja, dolazimo do zaključka kako maturanti i maturantice pružaju podjednake odgovore na pitanja o korištenju načina učenja, odnosno tehnika i metoda učenja, tijekom učenja. Primjenom T-testa, na izjavu, *Kada učim iz pročitane teksta, izdvajam glavnu misao*, dobivena je P-vrijednost od 0,26, što ukazuje na statističku razliku. Unatoč statističkoj razlici, ne može se utvrditi koja je razlika u odgovorima zbog raspršenosti odgovora. Standardna devijacija dokazuje veliku raspršenost. Isto tako, na pitanje, *Učim iz bilješki koje sam bilježio/la za vrijeme nastavnoga sata?*, dobivena je P-vrijednost= 0,30. Unatoč značajnoj statističkoj razlici, nema evidentne razlike zbog raspršenosti odgovora. Nadalje, isto je i s rezultatima odgovora na izjavu, *Kada učim, koristim mnemotehnike (pamćenje informacija pretvarajući ih u slike, priče ili rime)*. P-vrijednost navedenog pitanja je 0,17, što dokazuje značajnu statističku razliku, ali ona nije evidentna. Odnosno, analizom podataka utvrđeno je kako se dobiva značajna statistička razlika T-testom, ali se ne vidi značajna razlika kod analize podataka načina učenja s obzirom na spol. Iz navedenog možemo zaključiti kako razlike prilikom odabira načina učenja, odnosno tehnike učenja, nisu povezane sa spolom. Obzirom na navedeno, *Hipoteza 4 (H4.) se odbacuje*.

		Maturantice	Maturanti	P-vrijednost
<i>Kada učim iz pročitano teksta, izdvajam glavnu misao.</i>	Nikada	7	4	0,2608
	Rijetko	8	5	
	Ponekad	11	11	
	Često	20	15	
	Uvijek	14	6	
<i>Učim iz bilješki koje sam bilježio/la za vrijeme nastavnoga sata?</i>	Nikada	6	3	0,3091
	Rijetko	9	6	
	Ponekad	11	11	
	Često	24	11	
	Uvijek	10	10	
<i>Kada učim, koristim mnemotehnike (pamćenje informacija pretvarajući ih u slike, priče ili rime).</i>	Nikad	10	6	0,1727
	Rijetko	16	13	
	Ponekad	10	14	
	Često	12	6	
	Uvijek	12	2	

12.5. Opterećenost školskim obavezama

H5. Maturanti privatnih gimnazija iskazuju doživljaj opterećenosti školskim obavezama.

Posljednje pitanje u online anketi je bilo *Osjećaš li se opterećeno školskim obavezama?*, na koje su samo 3 (3 %) ispitanika odgovorila sa „Nikada“ i 6 (5,9 %) ispitanika sa „Rijetko“. 36 (35,6 %) ispitanika odgovorilo je sa „Ponekad“, 37 (36,6 %) ih je odgovorilo sa „Često“, a čak 19 (18,8 %) ispitanika je odgovorilo sa odgovorom „Uvijek“. *Grafu 20* vizualno prikazuje podatke rezultata.

Graf 21. Osjećaš li se opterećeno školskim obvezama?

Prema rezultatima podataka, na pitanje *Osjećaš li se opterećeno školskim obvezama?*, možemo zaključiti da su maturanti privatnih gimnazija iskazuju doživljaj opterećenosti školskim obvezama. Time **se potvrđuje Hipoteza 5 (H5.)**. Maturanti mogu biti opterećeni iz puno razloga, školske obaveze, pripreme za maturu, matura, upisi na fakultet, prijemni ispiti za fakultet, izvannastavne aktivnosti...itd. Doživljaj opterećenosti kod maturanata može dovesti do manje produktivnosti. Odnosno, ako učenik ima osjećaj opterećenosti, obaveze koje treba obavljati redovito počinje obavljati lošije ili ih u potpunosti zanemarivati.

Analizom rezultata istraživanja može se utvrditi da unatoč slabije razvijenim radnim navikama, maturanti privatnih gimnazija, iskazuju korištenje različitih načina učenja te je njihovo učenje uspješno, ali može se poraditi na razvoju radnih navika. Razvojem radnih navika, maturanti privatnih gimnazija unaprijedili bi učenje, odnosno uspješnije bi učili. Uspješnije učenje bi dovelo do manjeg osjećaja opterećenosti kod navedenih učenika.

13. Zaključak

Učenje nas prati cijeli život, pa tako i navike učenja koje stječemo još od djetinjstva. Razvoj navika učenja, odnosno radnih navika i načina učenja počinje u obitelji, te se nastavlja kroz školovanje. Navike učenja su jedan od prediktora akademskog uspjeha kod svih učenika, odnosno, one igraju ključnu ulogu u postizanju uspjeha u obrazovanju. Razvijanje učinkovitih navika, metoda i tehnika učenja može poboljšati produktivnost, razumijevanje gradiva te omogućiti dugoročno zadržavanje informacija što rezultira uspješnim učenjem. Navike učenja, odnosno njihova razvijenost, posebice je bitna za maturante gimnazija. Oni su opterećeni: školskim obvezama, pripremanjem i pisanjem državne mature te izborom i upisom fakulteta. Maturanti privatnih gimnazija imaju nešto drugačije uvjete od onih maturanata u javnim gimnazijama. Privatne gimnazije nude: individualizirani način rada, širok izbor izvannastavnih aktivnosti te brojne izlete i putovanja na kojima se može učiti iz „prve ruke“, ali privatne gimnazije su jedne od najskupljih privatnih škola u Republici Hrvatskoj te ih ne mogu svi priuštiti.

Praksu moramo prvo sustavno istraživati te utvrditi njezino postojeće stanje i nedostatke, kako bi se promijenila. Iz tog razloga, u sklopu ovog rada provedeno je istraživanje o navikama učenja maturanata privatnih gimnazija. Cilj istraživanja je bio ispitati navike učenja maturanata privatnih srednjih škola, odnosno gimnazija. Metoda koja se koristila je metoda online ankete. Istraživanje je provedeno u travnju 2024. godine, na uzorku od 101 ispitanika, maturanata privatnih gimnazija u Gradu Zagrebu. Prema prikupljenim i analiziranim podacima u ovom istraživanju dolazi se do zaključka kako maturanti privatnih gimnazija imaju slabije razvijene radne navike. Premda, maturanti privatnih gimnazija koriste razne načine učenja pri samom učenju. Maturanti privatnih gimnazija koriste misaoni obrazac, tehnike pisanja izvoda i nešto rjeđe, mnemotehnike tijekom učenja. Radne navike maturanata razlikuju se s obzirom na spol. Maturanke imaju bolje razvijene radne navike od maturanata, dok kod načina učenja maturanata nisu vidljive razlike s obzirom na spol. Važno je da maturanti privatnih gimnazija razviju samodisciplinu i upornost tijekom učenja, kako bi mogli kvalitetno učiti i u slučaju nemogućnosti nesmetanog učenja, trebaju se ukloniti distraktori. Nadalje, maturanti privatnih gimnazija iskazuju doživljaj opterećenosti školskim obvezama.

Kao što je navedeno u prethodnom poglavlju, rezultati provedenog istraživanja mogu služiti kao polazište za daljnja istraživanja na temu navika učenja maturanata općenito, ne isključivo u privatnom školstvu. Također, mogu služiti kao polazište za daljnja istraživanja o privatnim gimnazijama te o maturanima privatnih gimnazija. Iako, u vidu treba imati kako je ovo

istraživanje imalo određena ograničenja koja se moraju uzeti u obzir. Na primjer, maturanti su u anketi opisivali svoj osobni dojam učenja. Osim toga, istraživanje se usmjerilo samo na određene načine učenja, odnosno samo na određene tehnike i metode učenja. Također, istraživanje je provedeno u privatnim gimnazijama u jednom dijelu Republike Hrvatske. Nadalje, zbog ekonomičnosti i preciznosti, uzorak je ograničen na maturante privatnih gimnazija, iako bi bilo zanimljivo istražiti navike učenja učenika svih razreda privatnih gimnazija te usporediti podatke prema razredu (1. razred, 2. razred, 3. razred i 4. razred).

14. Literatura

1. Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development*, 67, 3296-3319.
2. Bjekić, D. i Dunjić-Mandić (2007). Stilovi učenja i profesionalne preferencije maturanata gimnazije. *Pedagogija*, 112 (1), 48-59.
3. Dundović, I. (2023). Mentalno-zdravstvena pismenost maturanata. Diplomski rad. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet.
4. e-Građanin. Osnivanje privatnih osnovnih škola, srednjih škola i učeničkih domova u Republici Hrvatskoj. Dostupno na: [Osnivanje privatnih osnovnih škola, srednjih škola i učeničkih domova u Republici Hrvatskoj - gov.hr](#) [13.5. 2024.]
5. e-Građanin. Državna matura. Dostupno na: [Državna matura - gov.hr](#)[7.6. 2024.]
6. Eurydice (2023). Financiranje predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Dostupno na: [Financiranje predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja \(europa.eu\)](#) [16.5. 2024.]
7. Eurydice (2000). Private education in the European Union: Organisation, administration and the public authorities' role. Dostupno na: [Private education in the European Union - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#) [17.11. 2023.]
8. Florestal, K. Cooper, R. (1997.) Decentralisation of education. Washington. Svjetska banka.
9. Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića (2024). Gimneks. Dostupno na: [Naslovnica | Privatna gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića - Privatna srednja škola u Zagrebu \(gimneks-benediktkotruljevic.hr\)](#) [2.6. 2024.]
10. Grad Zagreb (2023). Privatne srednje škole. Dostupno na: [PrivatneSrednjeSkole.doc \(live.com\)](#) [22.11. 2023.]
11. GRAD ZAGREB (2021). ISTRAŽIVANJE MIŠLJENJA MATURANATA GRADA ZAGREBA U 2021.: Predmigracijsko raspoloženje zagrebačkih maturanata. Dostupno na: [2022 Istraživanje mišljenja zagrebačkih maturanata - rezultati final v.pdf](#) [15.6. 2024.]
12. Greene, J. W., & Walker, L. S. (1997). Psychosomatic problems and stress in adolescence. *Pediatric Clinics of North America*, 44(6), 1557-1572.
13. Gucek, M. i Labak, I. (2017). Navike učenja i uspješnost učenika srednje škole u nastavi biologije. *Educatio biologiae: časopis edukacije biologije*, (3), 63-72. Dostupno na: [284285 \(srce.hr\)](#) [25.11. 2023.]

14. Hajncl, Lj., Vučenović, D. (2014). Prediktori transformacijskog stila. *Psihologijske teme*, 23 (3), 369-387. Dostupno na: [193017 \(srce.hr\)](#) [12.5. 2024.]
15. Husarić, M., (2011). VAŽNOST UVAŽAVANJA KOGNITIVNIH STILOVA I STILOVA UČENJA KOD UČENIKA U PROCESU POUČAVANJA. *Metodički obzori* 6 (2), 143-151. Dostupno na: [\(Microsoft Word - 12. Husarić346\) \(srce.hr\)](#) [16.5. 2024.]
16. Jovanović-Ilić, M. (1977). *Razvoj sposobnosti učenja*. Beograd: Prosveta.
17. Jagarinec, T. (2019). UČENJE UČENJA. *Varaždinski učitelj- digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*, 2 (2). 60-66. Dostupno na: [Predložak za diplomski/seminarski/konstruktivski rad \(srce.hr\)](#) [6.6. 2024.]
18. Jagarinec, T. (2022). MOTIVACIJA ZA UČENJE FIZIKE. *Varaždinski učitelj- digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje godina*, 5 (10), Dostupno na: [Motivacija Jagarinec prevod.pdf](#) [7.6. 2024.]
19. Kalebić Maglica, B. (2006). Spolne i dobne razlike adolescenata u suočavanju sa stresom vezanim uz školu. *Psihologijske teme*, 15 (1) 15, str. 7-24. Dostupno na: [Naslovnica \(srce.hr\)](#) [27.11. 2023.]
20. Kozjak Mikić, Z. (2011). Emocionalni i psihosomatski aspekti prilagodbe na zahtjeve srednje škole. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet. CIMBENICI BIOLOŠKI PSIHOLOŠKI I SOCIJALNI ČIMBENICI
21. Krbec, D. (1999). Privatne škole i obrazovna politika u Hrvatskoj. *Revija za socijalnu politiku*, 6 (3), 269-278. Dostupno na: [283-397-2-PB.pdf](#) [20.11. 2023.]
22. Krstinić, M., Pauković, M. (2020). Ekstrinzična i intrinzična motivacija za učenje stranog jezika u poslovnom okruženju. *Obrazovanje za poduzetništvo*, 10(1), 76-83. Dostupno na: [76-83-Krstinić.pdf](#)
23. Ljubić, Z. (2000). Decentralizacija u sustavu odgoja i obrazovanja, HRVATSKA JAVNA UPRAVA, 2 (3), str. 451-460.
24. Marentič Požarnik, B. (1976). *Dejavniki uspešnega učenja*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
25. Marentič Požarnik, B. (1969). *Kako naj se učim*. Ljubljana: Tiskarna učnih delavnic.
26. Mašić, I., Rakas-Drljan, A. (2013). Navike učenja i stavovi prema učenju. *Napredak*, 154 (4), 549 – 565. Dostupno na: [napredak 4-2013book.indb \(srce.hr\)](#) [1.11. 2023.]
27. Matijević, M. (2001). *Alternativne škole*. Zagreb: TIPEX.
28. Matijević, M. (2010). Cjeloživotno obrazovanje učitelja za pedagoški i školski pluralizam. U: *Kultura i obrazovanje–determinante društvenog progressa* (Ur. D. Branković), Banja Luka: Filozofski fakultet, 577-582.

29. Matijević, M., (2011). PEDAGOŠKI I ŠKOLSKI PLURALIZAM KAO ŠANSNA ZA UVAŽAVANJE TEMELJNIH LJUDSKIH I DJEČJIH PRAVA. *Nova škola* (Bijeljina), 6 (8), 9-17.
30. Milutinovic, J. i Zukovic, S. (2013). Odgojne i obrazovne tendencije: Privatne i alternativne škole. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 15(2), 241-266. Dostupno na: [157312 \(srce.hr\)](https://www.srce.hr/157312) [8.11. 2023.]
31. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2024). Privatne srednje strukovne škole. Dostupno na: [3.Strukovne škole čiji su osnivači pravne ili fizičke osobe - PRIVATNE SREDNJE STRUKOVNE ŠKOLE.pdf \(gov.hr\)](https://www.gov.hr/3.Strukovne%20%C5%A1kole%20%C4%87iji%20su%20osniva%C4%87i%20pravne%20ili%20fizi%C4%87ke%20osobe%20-%20PRIVATNE%20SREDNJE%20STRUKOVNE%20%C5%A1KOLE.pdf) [15.11. 2023.]
32. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2024). E-rudnik. Dostupno na: [Ministarstvo znanosti i obrazovanja - ŠeR - Školski e-Rudnik \(gov.hr\)](https://www.gov.hr/Ministarstvo%20znanosti%20i%20obrazovanja%20-%20%C5%A1eR%20-%20%C5%A1kolski%20e-Rudnik) [2.4. 2024.]
33. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2023). Prosvjetna inspekcija. Dostupno na: [Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih - Prosvjetna inspekcija \(gov.hr\)](https://www.gov.hr/Ministarstvo%20znanosti%20obrazovanja%20i%20mladih%20-%20Prosvjetna%20inspekcija) [8.6. 2024.]
34. Mladenović, M. (2009). OSPOSOBLJAVANJE UČENIKA U NASTAVI MATEMATIKE ZA SAMOSTALAN RAD SA UDŽBENIKOM. *MAT-KOL*, 15(1), str. 27-36. Dostupno na: [Microsoft Word - MAT-KOL_Banja Luka_, XV_1_2009_, 27-36 \(imvibl.org\)](https://www.imvibl.org/Microsoft%20Word%20-%20MAT-KOL%20_Banja%20Luka%20_,%20XV%20_1%20_2009%20_,%2027-36) [16.11. 2023.]
35. Moksnes, U. K., (2011). *Stress and health in adolescents: The role of potential protective factors*. Doctoral thesis, Norway; Norwegian University of Science and Technology. Dostupno na: [Microsoft Word - Kappe 24.09.10.doc \(ntnu.no\)](https://www.ntnu.no/Microsoft%20Word%20-%20Kappe%2024.09.10.doc) [29.11. 2023.]
36. Musengamana, I. (2023). A Systematic Review of Literature on Parental Involvement and Its Impact on Children Learning Outcomes. *Open Access Library Journal*, 10 (10), str. 1-21. Dostupno na: [A Systematic Review of Literature on Parental Involvement and Its Impact on Children Learning Outcomes \(scirp.org\)](https://www.scirp.org/A%20Systematic%20Review%20of%20Literature%20on%20Parental%20Involvement%20and%20Its%20Impact%20on%20Children%20Learning%20Outcomes) [11.6. 2024.]
37. Nikčević-Milković, A. (2004). Aktivno učenje na visokoškolskoj razini. *ŽIVOT I ŠKOLA: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 12(2), str. 47-54. Dostupno na: [Microsoft Word - \2161\212 12.doc \(srce.hr\)](https://www.srce.hr/Microsoft%20Word%20-%20%2161%212%2012.doc) [28.11. 2023.]
38. OECD (2012). Public and Private schools: How management and funding relate to their socio-economic profile. PISA. Dostupno na: <http://www.oecd.org/pisa/50110750.pdf> [28.11. 2023.]
39. Opačić, G., Mirkov, S. (1997). Doprinos različitih faktora u ostvarivanju veza između navika i tehnika učenja i školskog postignuća učenika. *Psihologija*, 1(3), , 3, 181-196. Dostupno na: [Microsoft Word - 181.DOC \(bg.ac.rs\)](https://www.bg.ac.rs/Microsoft%20Word%20-%20181.DOC) [10.6. 2024.]

40. Opća privatna gimnazija (2024). Dostupno na: [Naslovnica - Opća privatna gimnazija \(opca-privatna-gimnazija.hr\)](http://Naslovnica-Opca-privatna-gimnazija-opca-privatna-gimnazija.hr) [2.6. 2024.]
41. Pejić, N. Buntak, K. (2012.) Uspješno delegiranje – potencijal učinkovitije državne uprave. *HKJU – CCPA*, 1, 201-228.
42. Plevnik, A., (2022). NAVIKE UČENJA PETOŠKOLACA. *Varaždinski učitelj- digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*, 5 (8), 260-271. Dostupno na: [Predložak za diplomski/seminarski/konstrukcijski rad \(srce.hr\)](http://Predložak-za-diplomski-seminarski-konstrukcijski-rad-srce.hr) [4.11. 2023.]
43. Privatna sportska i jezična gimnazija Franjo Bučar (2024). Privatna sportska i jezična gimnazija Franjo Bučar. Dostupno na: [Privatna sportska i jezična gimnazija FRANJO BUČAR \(gimnazijabucar.hr\)](http://Privatna-sportska-i-jezicka-gimnazija-FRANJO-BUCAR-gimnazijabucar.hr) [2.6. 2024.]
44. Prva privatna gimnazija s pravom javnosti (2024). Upoznajte Prvu privatnu gimnaziju. Dostupno na: [O nama | Prva privatna gimnazija, Zagreb \(ppg.hr\)](http://O-nama-Prva-privatna-gimnazija-Zagreb-ppg.hr) [3.6.2024.]
45. Rado,P.(2010). Governing Decentralized Education Systems. Budapest. Local Government and Public Service Reform Initiative.
46. Rajić, V. (2008). Stavovi učitelja i roditelja o razvoju privatnog i alternativnog osnovnog školstva u Republici Hrvatskoj. *Odgojne znanosti*, 10(2 (16)), 329-347. Dostupno na: [Odgojne znanosti 16.indb \(srce.hr\)](http://Odgojne-znanosti-16.indb-srce.hr) [17.11. 2023.]
47. Sindik J., (2021) Metode podučavanja bolesnika (zbirka nastavnih tekstova). Dubrovnik: Sveučilište u Dubrovniku.
48. Sunčić, J. (2022). ČIMBENICI USPJEŠNOG UČENJA. *Varaždinski učitelj- digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje godina*, 5 (8), str. 1-6. Dostupno na: [387777 \(srce.hr\)](http://387777-srce.hr) [25.11. 2023.]
49. Sunko, E., (2008). Pedagoške vrijednosti poznavanja stilova učenja. *Školski vjesnik : časopis za pedagojsku teoriju i praksu*, 57 (3-4), str. 297-310.
50. Spasenović, V., Vujsić Živković, N., (2017). Pokušaji ostvarivanja pedagoškog pluralizma u obrazovnoj politici i praksi u Srbiji. *Acta Iadertina*, 14 (1), str. 1-13.
51. Šnofl, A., (2022). SUPERČITAONICA. *Varaždinski učitelj- digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*, 5 (8), 1-7. Dostupno na: [Predložak za diplomski/seminarski/konstrukcijski rad \(srce.hr\)](http://Predložak-za-diplomski-seminarski-konstrukcijski-rad-srce.hr)
52. Štimac, D., (2012). Adolescencija – životna etapa prelaska iz djetinjstva u odraslu dob. *Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba*. Dostupno na: [Adolescencija – životna etapa prelaska iz djetinjstva u odraslu dob | Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba \(poliklinika-djeca.hr\)](http://Adolescencija-zivotna-etapa-prelaska-iz-djetinjstva-u-odraslu-dob-Poliklinika-za-zaštitu-djece-i-mladih-Grada-Zagreba-poliklinika-djeca.hr) [5.6. 2024.]

53. Šupe-Domić, D. (2017). Salivarni biljezi stresa u populaciji maturanata. Disertacija. Zagreb: Farmaceutsko-biokemijski fakultet.
54. Thurstone, L. L., (1975). *Primary mental abilities*. Chicago: University o Chicago.
55. Ujčić, G. (2016). *Komparativna analiza privatnih osnovnih i srednjih škola u Engleskoj i Hrvatskoj*. Završni rad. Rijeka: Filozofski fakultet.
56. Van der Meer, J. (2022). The Importance of an Increased Focus on Developing the “Whole Student” during and beyond Their Time at Higher Education, with a Particular Focus on First-Year Student. *Open Journal of Social Sciences*, 10, 297-316. Dostupno na: [The Importance of an Increased Focus on Developing the “Whole Student” during and beyond Their Time at Higher Education, with a Particular Focus on First-Year Student \(scirp.org\)](#) [5.6. 2024.]
57. Vrcelj, S. (2000). *Školska pedagogija*. Rijeka: Filozofski fakultet.
58. Zavod za statistiku (2021). OSNOVNE ŠKOLE KRAJ ŠK. G. 2019./2020. I POČETAK ŠK. G. 2020./2021. Dostupno na: [OBR-2021-2-1 Osnovne škole, kraj šk. g. 2019./2020. i početak šk. g. 2020./2021. | Državni zavod za statistiku \(dzs.hr\)](#) [23.11. 2023.]
59. Zorec, M. (2023). POTPORA UČENICIMA ZA USPJEŠNO UČENJE. *Varaždinski učitelj : digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*, 6 (13), str. 125-128. Dostupno na: [Predložak za diplomski/seminarski/konstruktivski rad \(srce.hr\)](#) [27.11. 2023.]

15. Prilozi

15.1. Anketni upitnik

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za pedagogiju

Ivana Lučića 3 10 000 Zagreb

Naziv istraživanja: Navike učenja maturanata privatnih srednjih škola

Istraživač/ica: Iva Pavić

Poštovani,

Ispred Vas se nalazi kratki anketni upitnik na temu *Navike učenja maturanata privatnih srednjih škola*.

Cilj istraživanja je ispitati iskustva i navike učenja maturanata privatnih gimnazija.

Ispunjavanje anketnog upitnika je dobrovoljno i u potpunosti anonimno. Podaci dobiveni u ovom istraživanju bit će strogo povjerljivi i čuvani te će se koristiti isključivo za potrebe diplomskog rada.

Anketni upitnik namijenjen je maturantima privatnih gimnazija.

Ispunjavanjem upitnika dajete suglasnost za korištenje Vaših odgovora u svrhu pisanja diplomskog rada te potvrđujete da ste informirani o svrsi, cilju i postupcima istraživanja. Imate pravo odustati u bilo kojem trenutku bez navođenja razloga. Za sve dodatne informacije i pitanja ili rezultate istraživanja možete kontaktirati diplomanticu Ivu Pavić putem maila: iva.duga@gmail.com.

Iva Pavić,

Studentica 5. godine pedagogije

OPĆENITE INFORMACIJE

1. Spol
  - a) Žena
  - b) Muškarac
2. Opći uspjeh na kraju prošle školske godine: _____
3. Pohađaš li izvanškolske aktivnosti (pripreme za maturu, sport, ples, gluma, jezici...itd.)? Da Ne

RADNE NAVIKE

4. Učiš li kontinuirano svaki dan?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

5. Koliko vremena potrošiš na učenje, dnevno?

1- Ne učim svaki dan

2- manje od 1 sata

2- 1-2 sata

3- 2-3 sata

4- 3-4 sata

5- više od 4 sata

6. Učiš li isključivo prije usmenih i pismenih provjera?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

7. Izrađuješ li raspored učenja?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

8. Rješavaš li redovito domaću zadaću?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

METODE I TEHNIKE UČENJA

MISAONI OBRAZAC

9. Kada učim iz pročitano­g teksta, izdvajam glavnu misao.

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

10. Kada učim iz pročitano­g teksta, podcrtavam važne informacije u tekstu (nazive, definicije, godine...itd.).

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

11. Kada učim iz udžbenika, preskačem tablice, skice i grafikone.

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

12. Kada ponavljam nastavni sadržaj, ponavljam ga doslovno onako kako je zapisan u bilježnici ili knjizi?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

TEHNIKA PISANJA IZVODA

13. Učim iz bilješki koje sam bilježio/la za vrijeme nastavnoga sata?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

14. Vodim računa o preglednosti svojih bilješki (podcrtavanjem, pisanjem nabiranja)

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

MNEMOTEHNIKE

15. . Kada učim, koristim *mnemotehnike* (pamćenje informacija pretvarajući ih u slike, priče ili rime).

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

16. . Koje mnemotehnike najviše koristiš u učenju?

1- Pamćenje uz pomoć asocijacija

2- Povezivanje informacija u priču

3-Pamćenje uz pomoć rime

4- Pamćenje uz pomoć akronima (tvorimo novu riječ od početnih slova riječi koje pokušavamo zapamtiti)

5- _____ (Nadopiši, ako nije navedena mnemotehnike koju koristiš)

DISTRAKTORI UČENJA

17. Je li potrebno više od 30 minuta kada sjedneš učiti do trenutka kada zapravo počneš učiti?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

18. Možeš li se koncentrirati na učenje, ako su drugi ljudi u istoj prostoriji?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

19. Smeta li ti buka tijekom učenja?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

20. Možeš li se skoncentrirati na učenje, ako je mobitel pokraj tebe?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

OPTEREĆENOST MATURANATA

21. Osjećaš li se opterećeno školskim obvezama?

1-Nikada 2-Rijetko 3-Ponekad 4-Često 5-Uvijek

Zahvaljujem na sudjelovanju u anketi!

15.2. Informativni mail za stručne suradnike privatnih gimnazija

Poštovani,

Za potrebe diplomskog rada provodim istraživanje na temu *Navike učenja maturanata privatnih srednjih škola*.

Cilj istraživanja, odnosno ovog anketnog upitnika, je ispitati iskustva i navike učenja maturanata privatnih gimnazija. Ispunjavanje anketnog upitnika je dobrovoljno i u potpunosti anonimno. Podaci dobiveni u ovom istraživanju bit će strogo povjerljivi i čuvani te će se koristiti isključivo za potrebe diplomskog rada. Anketni upitnik namijenjen je maturantima privatnih gimnazija.

Zamolila bih Vas da anketni upitnik prosljedite maturantima na ispunjavanje.

Za sve dodatne informacije i pitanja ili rezultate istraživanja možete kontaktirati diplomanticu Ivu Pavić putem maila: iva.duga@gmail.com.

Srdačan pozdrav,

Iva Pavić,

Studentica 5. godine pedagogije